

Kortelė:

1198456_RegNr_2A-126-253/2016

<http://www.infolex.lt/tp/1198456>

Pranešėja Albina Pupeikienė Civilinė byla Nr. 2A-126-253/2016

Teisėja Nijolė Bagdonienė (Proceso Nr. 2-43-3-02017-2012-7)

Procesinio sprendimo kategorija

(S)

1.3.7.1; 1.3.7.8; 2.5.10.5.2.1; 3.3.1.21.

KLAIPĖDOS APYGARDOS TEISMAS

N U T A R T I S

2016 m. sausio 28 d.

Klaipėda

Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Albinos Pupeikienės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja), Virginijos Nijolės Griškevičienės, Giedrės Seselskytės, sekretoriaujant Rimai Zigmantienei, viešame teismo posėdyje apeliacine tvarka išnagrinėjusi ieškovės E. G. apeliacinį skundą dėl Šilutės rajono apylinkės teismo 2013-12-23 sprendimo civilinėje byloje pagal ieškovės E. G. ieškinį atsakovei asociacijai „Lamatos žemė“ dėl atleidimų iš darbo pripažinimo neteisėtais, įsakymų panaikinimo, kompensacijos ir vidutinio darbo užmokesčio už priverstinės pravaikštos laiką priteisimo, neturtinės žalos atlyginimo bei atsakovės asociacijos „Lamatos žemė“ priešieškinį ieškovei E. G., trečiajam asmeniui R. B. dėl pareigybės įsteigimo pripažinimo neteisėtu, darbo sutarties pripažinimo neteisėta (negaliojančia) ir žalos atlyginimo,

n u s t a t ė :

ieškovė ieškiniu prašė pripažinti neteisėtu jos 2012-10-22 atleidimą iš strategijos vadovės pareigų, kaip drausminę nuobaudą, panaikinti atsakovės asociacijos „Lamatos žemė“ 2012-10-22 įsakymą Nr. P-6 „Dėl drausminės nuobaudos – atleidimo iš darbo E. G. skyrimo“, grąžinti ją į vietos plėtros strategijos „Gyvenimo ir darbo kokybės gerinimas Šilutės rajono savivaldybės kaimo vietovėse“ vadovo (toliau – strategijos vadovo) pareigas, priteisti jai iš atsakovės vidutinį darbo užmokestį – po 4 181 Lt (su mokesčiais) už kiekvieną priverstinės pravaikštos mėnesį – už priverstinės pravaikštos laiką nuo 2012-10-22 iki teismo sprendimo priėmimo dienos ir nuo teismo sprendimo priėmimo iki teismo sprendimo visiško įvykdymo dienos, priteisti 3 000 Lt neturtinės žalos atlyginimo. Taip pat ieškovė prašė pripažinti neteisėtu 2011-02-28 su ja sudarytos terminuotos darbo sutarties Nr. DS. 13/01 nutraukimą, negrąžinti jos į projektų vadovo pareigas, bet priteisti iš atsakovės 7 368,40 Lt (su mokesčiais) vidutinį darbo užmokestį už priverstinės pravaikštos laiką nuo 2012-08-01 iki 2012-10-22, vidutinį darbo užmokestį už visą priverstinės pravaikštos laiką – po 1 973,68 Lt (su mokesčiais) už kiekvieną priverstinės pravaikštos mėnesį nuo 2012-10-22 iki teismo sprendimo priėmimo dienos ir nuo teismo sprendimo priėmimo dienos iki teismo

sprendimo visiško įvykdymo dienos, 3 947,36 Lt (su mokesčiais) išėtinę išmoką ir bylinėjimosi išlaidas. Ieškinyje nurodė, kad asociacijos „Lamatos žemė“ pirmininko 2012-10-22 įsakymu Nr. P6 jai, kaip strategijos vadovei, buvo paskirta drausminė nuobauda – atleidimas iš darbo DK 237 str. 1 d. 3 p. pagrindu. Padaryta išvada, kad ieškovė, kaip vietos plėtros strategijos „Gyvenimo ir kokybės gerinimas Šilutės rajono savivaldybės kaimo vietovėse“ vadovė, netinkamai atliko savo pareigas, nurodytas pareigybės aprašyme, DK bei kituose teisės norminiuose aktuose, dėl to buvo padaryti audito išvadoje konstatuoti pažeidimai. Priėmus ginčijamą įsakymą, ji iš darbdavio atstovų sužinojo, kad ji buvo atleista ir iš asociacijos projektų vadovo pareigų, kurias ėjo 2011-02-28 terminuotos darbo sutarties Nr. DS. 13/01 pagrindu. Šios darbo sutarties terminas buvo nustatytas iki 2012-07-31, tačiau tą dieną ji dėl ligos buvo laikinai nedarbinga. Nei nedarbingumo laikotarpiu, nei pirmą darbo dieną jam pasibaigus (2012-10-16) ar ginčijamo įsakymo priėmimo dieną (2012-10-22) ji nebuvo įstatymų nustatyta tvarka informuota apie šios darbo sutarties pasibaigimą. Atsakovė, vadovaudamasi teisės normomis bei teismų praktika, turėjo ieškovės atleidimo iš darbo datą nukelti į pirmą darbo dieną, kurią ieškovė sugrįš į darbą po laikino nedarbingumo, šiuo atveju – į 2012-10-16, tačiau atsakovė iš darbo ją atleido laikino nedarbingumo metu, apie darbo sutarties nutraukimą jos neinformavo. Terminuotos darbo sutarties nutraukimas buvo neteisėtas ir nepagrįstas, todėl prašo jį panaikinti, konstatuojant, kad 2011-02-28 terminuota darbo sutartis Nr. DS. 13/01 yra nutraukta teismo sprendimu pagal DK 297 str. 4 d., o atleidimo diena yra teismo sprendimo įsiteisėjimo diena. Priimdamas ginčijamą įsakymą ir paskirdamas jai drausminę nuobaudą – atleidimą iš darbo, darbdavys vadovavosi Žemės ūkio ministerijos 2012-03-14 audito išvadoje Nr. 10AT-2 (7.25) konstatuotais veiklos pažeidimais, tačiau visi audito išvadoje nurodyti teisiniai veiksmai buvo atlikti jos, kaip asociacijos „Lamatos žemė“ pirmininkės, vardu. Mano, kad ji nebuvo tinkamas drausminės atsakomybės subjektas. Nurodė, kad už audito konstatuotus pažeidimus turėjo būti nubausti ir kiti asociacijos darbuotojai, kurie rengė tirtus dokumentus. Taip pat nurodė, kad atsakovė praleido DK 241 str. nustatytus drausminių nuobaudų skyrimo terminus, nes audito išvados buvo parengtos 2012-03-14, tada darbdaviui ir paaiškėjo audito išvadoje nurodyti pažeidimai. Taigi drausminės nuobaudos skyrimo terminas suėjo 2012-04-14. Atsižvelgiant į tai, kad ji atostogavo ir sirgo nuo 2012-04-02 iki 2012-06-29, nuobaudos skyrimo terminas prasitęsė ir baigėsi 2012-07-14, tačiau iki nurodyto termino drausminė nuobauda nebuvo paskirta. Ieškovė atkreipė dėmesį, kad Žemės ūkio ministerija parengė Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos krypties „LEADERmetodo įgyvendinimas“ priemonę „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“, atrankos taisyklių pakeitimus, nes, atlikusi auditą, Žemės ūkio ministerija pastebėjo, jog nustatytų pažeidimų atsiradimo priežastys yra ne asociacijos pirmininkės neteisėti veiksmai, o detalaus reglamentavimo stoka, neaiškumai dėl to, kokios išlaidos pripažįstamos tinkamomis, per menkas asociacijos valdybos vaidmuo priimant sprendimus dėl tam tikrų išlaidų darymo ir pan.

Atsakovė asociacija „Lamatos žemė“ priešieškiniu prašė pripažinti projektų vadovės pareigybės įsteigimą asociacijoje „Lamatos žemė“ bei 2011-02-28 darbo sutartį Nr. DS.13/01, sudarytą su ieškove E. G., neteisėtais ir negaliojančiais *ab initio*, priteisti iš ieškovės E. G. 128 393,50 Lt žalos atlyginimo, 5 proc. dydžio metines palūkanas nuo priteistos sumos nuo priešieškiniu priėmimo dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo dienos ir bylinėjimosi išlaidas. Nurodė, kad projektų vadovės pareigybės įsteigimas ir darbo sutarties sudarymas su ieškove buvo neteisėtas, nes pareigybė įsteigta pažeidus CK 2.82 str. 1 d., Asociacijų įstatymo 7 str. 5 d., atsakovės įstatuose įtvirtintus reikalavimus. Atsakovės 2004-07-22 vykusiame steigiamajame susirinkime ieškovė buvo išrinkta atsakovės vienasmeniu valdymo organu – pirmininke, pavedant jai atlikti finansines operacijas, tvarkyti pavedimus, išimti grynuosius pinigus, pasirašinėti ant bankinių dokumentų ir t. t. Pagal atsakovės įstatų 54 punktą, atsakovės valdyba tvirtina atsakovės valdymo struktūrą ir darbuotojų pareigybes, nustato pareiginių atlyginimą pirmininkui, samdo revizorių (auditorių). Nei 2009-06-16 vykusiame atsakovės valdybos posėdyje, nei vėlesniuose atsakovės valdybos posėdžiuose nebuvo priimtas sprendimas patvirtinti naują – projektų vadovo pareigybę. Ieškovė be valdybos sutikimo įkūrė naują projektų vadovo pareigybę, ir su ja atsakovės pirmininko pavaduotojas sudarė darbo sutartį Nr. DS.13/01. Ieškovė, neteisėtai įsteigusi pareigybę ir sudariusi darbo sutartį, iš atsakovės neteisėtai gavo 20 686,98 Lt dydžio pinigų sumą, o skaičiuojant kartu su

atsakovės sumokėtais mokesčiais dėl neteisėto ieškovės elgesio atsakovė patyrė 35 784,43 Lt dydžio žalą. Žemės ūkio ministerija, atlikusi tyrimą, 2012-03-14 audito išvadoje nusprendė atsakovę įtraukti į didesnės rizikos gavėjų grupę bei vykdyti kitų atsakovės projektų nuolatinę kontrolę ir patikras vietoje. Po išvados atsakovė iš Nacionalinės mokėjimo agentūros (toliau ir NMA) gavo ne vieną raštą, kuriuose nurodyti dėl ieškovės netinkamo pareigų atlikimo padaryti pažeidimai bei pinigų sumos, kurios atsakovei nebus kompensuojamos. Atsakovės patirta žala, kuri kilo atsisakius kompensuoti atsakovės išlaidas dėl ieškovės kaltės, sudaro 92 609,07 Lt. Teigia, kad pažeidimai atsirado dėl ieškovės netinkamo pareigų atlikimo, t. y. dėl to, kad ieškovė nevykdė atsakovės įstatų 60.1, 60.2, 60.3, 60.8, 60.13 papunkčiuose bei CK 2.87 str. 1, 3 ir 4 d. įtvirtintų pareigų. Atsakovė prašė priteisti iš ieškovės nurodytą sumą, kaip dėl ieškovės neteisėtų veiksmų patirtą žalą.

Šilutės rajono apylinkės teismas 2013-12-23 sprendimu ieškinį atmetė, o priešieškinį tenkino: nuo jos sudarymo momento pripažino negaliojančia 2011-02-28 darbo sutartį Nr. DS.13/01, sudarytą tarp atsakovės ir ieškovės, o projektų vadovės pareigybę – įsteigta neteisėtai, taip pat atsakovei iš ieškovės priteisė 128 393,50 Lt žalos atlyginimo bei 5 proc. metines palūkanas nuo bylos iškėlimo teisme iki teismo sprendimo įvykdymo. Nurodė, jog atsakovė asociacija „Lamatos žemė“ ieškovę E. G. atleido iš strategijos vadovo pareigų, nepažeisdama darbo įstatymų nuostatų. Teismas konstatavo, kad termino skirti ieškovei drausminę nuobaudą pradžia yra 2012-04-03, nes tą dieną įvykus neeiliniam visuotiniam asociacijos „Lamatos žemė“ susirinkimui, asociacijos nariai buvo supažindinti su ŽŪM Vidaus audito departamento išvada, jo dalyviai nutarė atšaukti asociacijos „Lamatos žemė“ pirmininkę E. G. iš šių pareigų, nauju pirmininku išrinktas V. L.. Konstatuota, kad šią dieną asociacijos visuotinis narių susirinkimas, kaip kolegialus asociacijos valdymo organas, sužinojo apie ieškovės darbo drausmės pažeidimus. Teismas konstatavo, kad DK 240 str. 1 d. reikalavimas buvo įvykdytas ir atsakovė nepraleido terminų skirti nuobaudą ieškovei, kadangi ieškovė nuo 2012-04-03 iki atleidimo dienos – 2012-10-23 sirgo 173 dienas, o 1 mėnesio terminas, išskaičiuojant ieškovės sirgimo dienas, suėjo 2012-10-23, t. y. jos atleidimo iš darbo dieną, įsakymas priimtas 2012-10-22. Atsižvelgęs į tai, kad darbo drausmės pažeidimas buvo nustatytas atliekant auditą, konstatavo, kad ieškovės pažeidimai, nurodyti įsakyme, kaip atleidimo pagrindas, padaryti, nepraėjus 2 metams. Atkreiptas dėmesys į tai, kad ieškovė, būdama ir asociacijos pirmininke, ir strategijos vadove, atliko tapačias funkcijas, todėl ji buvo tinkamas subjektas. Ieškovės netinkamą pareigų atlikimą, remiantis audito išvada, galima laikyti šiurkščiu darbo drausmės pažeidimu, nes nustatytus pažeidimus galima traktuoti kaip ieškovės DK 235 str. 2 d. 4 p. numatytą pasinaudojimą pareigomis, siekiant gauti neteisėtų pajamų sau ar kitiems asmenims arba dėl kitokių asmeninių paskatų. Nors atsakovė įsakyme tiksliai nekonkretizavo ieškovės padaryto šiurkštaus pažeidimo, tačiau iš esmės rėmėsi audito išvadoje nustatytais pažeidimais ir nurodė tinkamą atleidimo iš darbo pagrindą. Asociacijos pirmininkas, atleisdamas ieškovę iš darbo, gavo asociacijos valdybos pritarimą. Teismas konstatavo, kad atsakovė pagrįstai atleido ieškovę iš strategijos vadovo pareigų. Teismas taip pat konstatavo, kad ieškovė, nesilaikydama asociacijos įstatuose nurodyto reikalavimo kreiptis į asociacijos valdybą dėl naujos projekto vadovo pareigybės įsteigimo, pasinaudodama savo, kaip asociacijos pirmininkės, užimama padėtimi, apgavo asociacijos pirmininkės pavaduotoją, kad šis pasirašytų su ja darbo sutartį dėl jos priėmimo į projekto vadovo pareigas. Kadangi ši sutartis sudaryta nesilaikant asociacijos įstatų 54 punkto reikalavimų, konstatuota, kad ji yra negaliojanti nuo jos sudarymo datos, t. y. nuo 2011-02-28, o projektų vadovo pareigybę įsteigta neteisėtai. Dėl šių aplinkybių ieškovė privalo grąžinti atsakovei visas pinigines sumas, gautas pagal šią darbo sutartį, t. y. 20 686,98 Lt. Iš Nacionalinės mokėjimo agentūros rašto teismas nustatė, kad pagal mokėjimo prašymus asociacijai buvo sumažinta parama, kadangi, vykdant pirkimus, nebuvo laikomasi Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų. Iš viso asociacijai nekompensuota 92 609,07 Lt turėtų išlaidų. Teismo nuomone, ieškovės kaltė ir neteisėti veiksmai yra įrodyti 2012-03-14 LR ŽŪM Vidaus audito departamento audito išvada Nr. 10AT-2(7.25), kurioje konkrečiai išvardyti visi ieškovės padaryti teisės pažeidimai. Ieškovė E. G., būdama asociacijos pirmininke, netinkamai vykdė veiklą, pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas, skyrė lėšas asociacijos administracijoje nedirbusiam B. G., siuntė jį į konferenciją, mokėjo už jam suteiktas ryšio paslaugas. Ieškovė neįrodė, kad audito išvadoje nustatytus įstatymų

pažeidimus padarė kiti asmenys. Dėl netinkamo ieškovės pareigų vykdymo asociacija patyrė žalą, todėl atsakovei iš ieškovės priteista 128 393,50 Lt žalos atlyginimo.

Apeliaciniu skundu ieškovė E. G. prašo panaikinti Šilutės rajono apylinkės teismo 2013-12-23 sprendimą ir priimti naują sprendimą – ieškinį tenkinti, o priešieškinį atmesti bei priteisti ieškovei bylinėjimosi išlaidas. Nurodo, jog ieškovė už tuos pačius pažeidimus buvo nubausta du kartus: pirmą kartą tada, kai ji buvo atšaukta iš atsakovės pirmininkės pareigų, ir antrą kartą – kai buvo nutraukta su ja sudaryta darbo sutartis DK 136 str. 3 d. 2 p. įtvirtintu pagrindu. Apeliantės nuomone, teismas nevertino, ar atsakovės pirmininkės pareigos pagal įstatus ir strategijos projekto funkcijos pagal pareigines instrukcijas yra identiškos. Teigia, kad funkcijos nesutampa ir nebuvo pagrindo konstatuoti, jog ieškovė turėjo atsakyti už tuos pačius pažeidimus tiek kaip pirmininkė, tiek kaip strategijos vadovė. Apie 2012-03-14 audito išvadas atsakovei tapo žinoma anksčiau, nei teigiama sprendime, t. y. vėliausiai 2012-03-16, kai Žemės ūkio ministerijoje įvyko susitikimas dėl audito išvados, taigi akivaizdu, jog atsakovė praleido 1 mėnesio terminą nuobaudai skirti. DK 241 str. 2 d. numatytas terminas yra siejamas su faktine pažeidimo padarymo data, o dauguma pažeidimų, už kuriuos ieškovei skirta drausminė nuobauda, padaryti daugiau nei prieš 2 metus iki įsakymo priėmimo. Teismas privalėjo įvertinti ne tik kiekvieno pažeidimo padarymo momentą, bet ir spręsti, ar šių pažeidimų visuma sudaro pagrindą juos vertinti kaip šurkštų darbo drausmės pažeidimą ir ar paskirta nuobauda – atleidimas yra adekvati nuobauda. Ieškovės teigimu, nė vienas iš audito išvadoje nurodytų pažeidimų negali būti identifikuotas kaip išimtinai ieškovės padarytas pažeidimas, bet ir negali būti kvalifikuotas kaip pažeidimas, kurį ieškovė neva padarė dėl asmeninių paskatų ar siekdama naudos sau. Teismas nepagrįstai nepasisakė dėl to, jog antra terminuota darbo sutartis su ieškove buvo nutraukta jos laikinojo nedarbingumo metu, nes laikotarpiu nuo 2012-07-16 iki 2012-10-15 ieškovė buvo nedarbinga dėl ligos. Teismas, pažeisdamas DK nuostatas, nusprendė tenkinti priešieškinio reikalavimą pripažinti darbo sutartį negaliojančia. Darbo sutarties ar jos dalių prieštaravimų įstatymams pašalinimo būdai yra reglamentuojami DK 139 str., taigi šiuo atveju nėra pagrindo pagal analogiją taikyti CK normas dėl sandorių negaliojimo. Nagrinėjamu atveju nebuvo pagrindo pripažinti, kad darbo sutartis prieštarauja imperatyvioms teisės normoms, nes tai, jog valdyba turi patvirtinti pareigybę, yra numatyta ne įstatyme, o atsakovės veiklą reglamentuojančiame dokumente, taigi nagrinėjamu atveju nėra prieštaravimo įstatymo imperatyvams. Daugumai valdybos narių iš pat pradžių buvo žinoma apie darbo sutarties sudarymą ir nė vienas iš valdybos narių nekėlė klausimo dėl šios projektų vadovo pareigybės ir darbo sutarties teisėtumo. Be to, netinkamas šalių darbo susitarimo įforminimas nedaro tokio susitarimo negaliojančiu, o tik sukuria darbdaviui pareigą tinkamai įforminti darbo sutartį. Darbo teisėje restitucija negalima, todėl darbo sutartis gali būti pripažinta negaliojančia ne nuo jos sudarymo, o nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo momento, taip pat ir darbo užmokestis, išmokėtas pagal negaliojančią pripažintą darbo sutartį, negali būti laikomas darbdavio patirta žala. Dėl to teismas nepagrįstai pripažino, kad atsakovės ieškovei išmokėtas darbo užmokestis (kartu su darbdavio mokėtinomis valstybinio socialinio draudimo įmokomis) 35 784,73 Lt yra atsakovės patirta žala, kurią privalo atlyginti ieškovė. Teismas, sprenddamas priešieškinio tenkinimo ir žalos atlyginimo klausimą, turėjo vadovautis DK normomis, nustatančiomis materialinės atsakomybės sąlygas ir ribas. Ieškovė nurodo, jog ji nebuvo vienintelė atsakinga už tinkamą viešųjų pirkimų organizavimą, komandiruočių įforminimą, stebėjimą, kad nebūtų viršijami pokalbių telefonu limitai, kad būtų tinkamai sudarytos automobilio nuomos ir kitos sutartys. Buvo sukurta visa administracinė struktūra, funkcijos ir atsakomybė buvo paskirstyta keliems darbuotojams, todėl teismas turėjo aiškintis, kaip konkrečiai pasireiškė būtent ieškovės neteisėti veiksmai. Teismas turėjo aiškintis, ar nagrinėjamu atveju atsakomybei atsirasti ir taikyti egzistuoja ieškovės kaltė. Nagrinėjamu atveju dėl susidariusios situacijos kalti taip pat ir kiti darbuotojai. Atsakovės įvardijama žala negali būti pripažinta žala, o yra tiesiog veiklos metu patirtos normalios ir pagrįstos išlaidos. Atsakovė lėšų veiklai vykdyti gauna iš įvairių šaltinių, todėl išlaidos, kurių nedengia Nacionalinė mokėjimo agentūra prie ŽŪM, gali būti dengiamos iš kitų lėšų ir negali būti pripažintos žala vien dėl to, kad institucija atsisakė jas kompensuoti. Pagal DK 254 str. nuostatas darbuotojas privalo atlyginti visą padarytą žalą, bet ne daugiau nei trijų vidutinių mėnesinių darbo užmokesčių dydžio, išskyrus atvejus, kai su darbuotoju sudaryta visiškos materialinės atsakomybės sutartis. Tokia sutartis tarp ieškovės ir atsakovės sudaryta

nebuvo. Be to, teismas nepagrįstai nepasinaudojo DK 257 str. 5 d. įtvirtinta teise sumažinti atlygintinos žalos dydį. Atsakovės sumokėti mokesčiai ir įmokos nėra atsakovės patirti nuostoliai.

Atsiliepime į apeliacinį skundą atsakovė asociacija „Lamatos žemė“ prašo Šilutės rajono apylinkės teismo 2013-12-23 sprendimą palikti nepakeistą. Nurodo, jog juridinio asmens vadovo atšaukimas, šiam praradus pasitikėjimą, nėra atsakomybės rūšis ar nuobauda. Apeliantė atšaukta iš pirmininkės pareigų ne tik dėl pažeidimų, nurodytų audito išvadoje, bet ir paaiškėjus, jog ji nesugeba tinkamai organizuoti ir koordinuoti asociacijos veiklos. Tuo tarpu nuobauda jai, kaip strategijos vadovei, skirta tik už pažeidimus, kuriuos ji padarė kaip strategijos vadovė. Teismas pagrįstai nusprendė, jog terminas drausminei nuobaudai skirti skaičiuotinas nuo 2012-04-03, nes tą dieną įvyko neeilinis visuotinis asociacijos susirinkimas, nariai buvo supažindinti su audito išvada, ieškovė atšaukta iš asociacijos pirmininkės pareigų, paskirtas naujas pirmininkas. Visi strategijos vadovės padaryti pažeidimai kvalifikuotini kaip šiurkštūs darbo pareigų pažeidimai, todėl asociacija tiek už bet kurį vieną iš jų, tiek už visus turėjo teisę taikyti griežčiausią nuobaudą – atleidimą iš darbo. Atsakovės nuomone, teismas, spręsdamas dėl darbo sutarties pripažinimo negaliojančia, pagrįstai pagal analogiją taikė CK nuostatas. Ši teismo išvada atitinka Lietuvos Aukščiausiojo Teismo formuojamą praktiką. Asociacija, priešingai, nei teigia apeliantė, neprašė taikyti restitucijos, o prašė priteisti dėl neteisėto darbo sutarties sudarymo ir neteisėto pareigybės įsteigimo patirtos žalos atlyginimą: teismas priteisė žalos atlyginimą, taigi restitucija šiuo atveju nebuvo taikyta. Atsakovė nesutinka su ieškovės teiginiu, jog atsakovė priešieškiniu reikalavimą atlyginti žalą sutapatina su tais pačiais ieškovės kaltais veiksmais, kuriuos ji padarė vykdydama strategijos vadovo pareigas ir dėl kurių ji buvo atleista iš strategijos vadovo pareigų. Priešieškiniu reikalavimas atlyginti žalą grindžiamas ne audito išvada, o Nacionalinės mokėjimo agentūros atliktu auditu ir po jo pateiktais raštais. Apeliantė, kaip asociacijos pirmininkė, atsako už visų asociacijos vykdytų projektų tinkamą įgyvendinimą, todėl priešieškiniu reikalavimai susiję su keliais vykdytais projektais, o drausminė nuobauda ieškovei taikyta tik už tuos pažeidimus, kuriuos ji padarė kaip strategijos vadovė. Apeliantei buvo taikyta skirtingų rūšių teisinė atsakomybė: kaip strategijos vadovei – drausminė, kaip asociacijos pirmininkei – civilinė. Nustačius, kad vadovas atliko neteisėtus veiksmus, lėmusius žalos atsiradimą, vadovo kaltė preziumuojama: apeliantė neįrodė, kad jos veiksmuose ar neveikime nėra kaltės kaip civilinės atsakomybės sąlygos. Žemės ūkio ministerijos ar Nacionalinės mokėjimo agentūros konstatuoti pažeidimai nėra formalūs, nes tiek asociacijai, tiek kitam subjektui, vykdančiam Europos Sąjungos paramos lėšomis remiamus projektus, netinkamai įvykdžius pirkimus, taikomos sankcijos. Pirmosios instancijos teismas pagrįstai nesumažino priteistino žalos atlyginimo dydžio, nes asociacija prašė priteisti lėšas, kurios būtinos projektams vykdyti. Lėšų neatgavus, asociacijai kiltų neigiamų pasekmių, nes ji yra ne pelno siekiantis juridinis asmuo, kurio nuosavas lėšas sudaro tik nario mokestis, be to, asociacijos pažeistų teisių gynimas yra svarbus didelei visuomenės daliai. Dėl apeliantės netinkamų pareigų atlikimo atsakovė neturi pinigų, reikalingų Strategijai užbaigti.

Klaipėdos apygardos teismo 2014-04-17 nutartimi, netenkinus ieškovės apeliacinio skundo, Šilutės rajono apylinkės teismo 2013-12-23 sprendimas paliktas nepakeistas. Apeliacinės instancijos teismas sprendė, kad ieškovę atšaukus iš asociacijos pirmininko pareigų ir ją atleidus iš strategijos vadovo pareigų nėra pagrindo teigti, jog ji nubausta du kartus už šiurkščius darbo drausmės pažeidimus. Vadovo atšaukimas iš pareigų nelaikytinas drausmine nuobauda DK prasme, o drausminė nuobauda ieškovei galėjo būti paskirta ir kaip kitas pareigas ėjusiai darbuotojai. Atleidimas iš darbo ieškovei skirtas nepraleidus drausminėms nuobaudoms skirti DK numatytų terminų. Ieškovė įsteigė projektų vadovo pareigybę ir pradėjo eiti šias pareigas nesilaikydama asociacijos įstatų, kuriuose teisė steigti pareigybes priskirta valdybai. Iš liudytojų parodymų ir rašytinių įrodymų galima spręsti, jog ieškovė, kaip projektų vadovė, jokių darbų neatliko, visus darbus atlikdavo kaip asociacijos pirmininkė. Teismas sprendė, kad atsakovei padaryta žala. Vykdydama savo veiklą, asociacija patyrė išlaidų, kurių Nacionalinė mokėjimo agentūra, nustatiusi veiklos pažeidimų, jai nekompensavo. Taip pat atsakovė ieškovei pagal darbo sutartį, sudarytą neteisėtai įsteigtos pareigybės pagrindu, mokėjo darbo užmokestį, mokesčius į valstybės biudžetą. Remiantis audito išvada, ieškovė, kaip asociacijos pirmininkė, netinkamai vykdė veiklą, pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas, skyrė lėšų asociacijos administracijoje nedirbusiam

savo sūnui B. G., siuntė jį į konferenciją, mokėjo už jam suteiktas ryšio paslaugas. Ieškovė netinkamai atliko pareigas, nurodytas asociacijos įstatuose, pareigybės aprašyme, DK, dėl to buvo padaryti audito išvadoje konstatuoti pažeidimai ir turtinė žala atsakovei. Kadangi žala padaryta tyčiais ieškovės veiksmais, darbuotojas pagal DK nuostatas privalo atlyginti visą žalą. Teismas nenustatė priteistino žalos atlyginimo mažinimo sąlygų.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015-01-07 nutartimi Klaipėdos apygardos teismo 2014-04-17 nutartis panaikinta ir byla perduota iš naujo nagrinėti apeliacine tvarka Klaipėdos apygardos teismui. Kasacinio teismo teisėjų kolegijos vertinimu, sprendami dėl termino drausminei nuobaudai skirti pradžios teismai nepažeidė įrodymų vertinimo taisyklių, o drausminės nuobaudos skyrimo klausimą svarstyti turėjo teisę asociacijos pirmininkas, naujai paskirtas 2012-04-03 asociacijos narių visuotiniame susirinkime, nuo nurodytos dienos skaičiuotinas vieno mėnesio terminas drausminei nuobaudai skirti nebuvo praleistas. Kasacinio teismo teisėjų kolegija nesutiko su teismų išvada, kad atsakovės asociacijos įstatų tvarkos nesilaikymas sudarant darbo sutartį reiškia jos negaliojimą pagal CK 1.80 str., nes sandoriui šiuo pagrindu pripažinti negaliojančiu turi būti nustatomas sandorio prieštaravimas konkrečioms įstatymų imperatyviosioms teisės normoms. Tokio prieštaravimo nenustatę, teismai neturėjo teisinio pagrindo išvadai, kad darbo sutartis negalioja pagal CK 1.80 str. Be to, nesant galimybės taikyti restituciją, teismai nepagrįstai sprendė priteisti iš ieškovės atsakovei 35 784,43 Lt, apskaičiuotus su mokesčiais pagal šią darbo sutartį. Kadangi teisiškai nepagrįstai ši darbo sutartis pripažinta negaliojančia CK 1.80 str. pagrindu, tai turi būti iš naujo nagrinėjama bylos ginčo dalis dėl šios darbo sutarties nutraukimo pasibaigus jos terminui teisėtumo, nustatomos su tuo susijusios teisiniam vertinimui reikšmingos faktinės aplinkybės. Kasacinio teismo teisėjų kolegija pažymėjo, kad nagrinėjamos bylos atveju, kai ieškovės kaip asociacijos vadovės ir kitas darbo pareigas vykdžiusios darbuotojos padėtis buvo dualistinė ir ieškovei einant strategijos vadovo pareigas su ja nebuvo sudaryta visiškos materialinės atsakomybės sutartis, esminę reikšmę dėl to, kuri atsakomybės forma taikytina, – civilinė atsakomybė ar materialinė pagal darbo teisę, turi nustatymas, ar veiksmus, dėl kurių atsirado atsakomybė, ieškovė atliko vykdydama asociacijos vadovo funkcijas ar kitas darbo pareigas. Nuo to priklauso ir vertinimas, ar ieškovei už darbo pareigų pažeidimą pagrįstai skirta drausminė nuobauda atleidimas iš strategijos vadovo pareigų, ar šį pažeidimą ji padarė kaip asociacijos vadovė ir dėl to buvo atšaukta iš vadovo pareigų. Jei asmuo kaip juridinio asmens vadovas ir darbuotojas pagal kitas pareigas atlieka veiksmus, kurie pagal įstatymus ir steigimo dokumentus nepriskirtini jo, kaip darbuotojo, kompetencijai, bet būdingi vadovui, konstatuotina, kad jis veikė kaip vadovas ir atsakomybę turi prisiimti kaip vadovas. Apeliacinės instancijos teismo nutartyje liko neišaiškinta, ar ieškovei taikyta atsakomybė už netinkamą asociacijos vadovės ar darbuotojos (strategijos vadovės, projektų vadovės) pareigų vykdymą, kurios nustatytos įstatymuose, asociacijos įstatuose, pareiginėse instrukcijose, kituose asociacijos vidaus aktuose. Byloje teismams sprendžiant atsakovės reikalavimo priteisti iš ieškovės 92 609,07 Lt NMA nekompensuotų lėšų žalos atlyginimo pagrįstumo klausimą, nenustatyta, ar lėšų kompensavimas buvo tas rezultatas, už kurio pasiekimą buvo atsakinga ieškovė, ar nekompensavimą iš tikrųjų sukėlė ieškovė savo kaltais veiksmais, pagrindžiant jos kaltės formą, ir ar ji veikė kaip asociacijos vadovė, ar kaip darbuotoja – strategijos vadovė, taip pat kurias konkrečiai norminiuose ar lokaliuose teisės aktuose nustatytas pareigas ji pažeidė taip, kad tai tapo priežastimi atsirasti pasekmėms – NMA nekompensavo lėšų. Apeliacinės instancijos teismui nutartyje konstatavus ieškovės tyčią dėl padarytos žalos atsakovei, nenustatyta, kaip tai pasireiškė ieškovės veiksmuose ir koks jų priežastinis ryšys su atsiradusia žala. Nustatyta, ar ieškovė savo veiksmais siekė, kad NMA nekompensuotų asociacijos išlaidų, ir ar ji sąmoningai leido šioms neigiamoms asociacijai pasekmėms (žalai) atsirasti. Nurodytoms aplinkybėms ištirti ir įvertinti reikia atlikti faktinių aplinkybių nustatymą, dėl to ši bylos dalis gražinta nagrinėti iš naujo apeliacinės instancijos teismui.

Klaipėdos apygardos teismas 2015-02-18 sprendimu Šilutės rajono apylinkės teismo 2013-12-23 sprendimą panaikino ir priėmė naują sprendimą – ieškinį ir priešieškinį tenkinti iš dalies: 2011-02-28 terminuotos darbo sutarties Nr. DS.13/01, sudarytos ieškovės E. G. ir atsakovės asociacijos „Lamatos žemė“, nutraukimo laiką perkelti į 2012-10-16; panaikinti atsakovės asociacijos

„Lamatos žemė“ 2012-10-22 įsakymą Nr. P6 „Dėl drausminės nuobaudos – atleidimo iš darbo E. G. skyrimo“ ir konstatuoti, kad terminuota 2009-06-16 darbo sutartis Nr. DS.13/01 su ieškove E. G., kaip asociacijos „Lamatos žemė“ vietos plėtros strategijos „Gyvenimo ir kokybės gerinimas Šilutės rajono savivaldybės kaimo vietovėse“ vadove, pasibaigia nuo 2014-06-16; ieškovei E. G. iš atsakovės asociacijos „Lamatos žemė“ už priverstinės pravaikštos laiką nuo 2012-10-23 iki 2014-06-16 priteisti 23 346,32 Eur (80 610,19 Lt) vidutinį darbo užmokestį (neatskaičius privalomų mokėti mokesčių), 1 863,99 Eur (6 435,97 Lt) (neatskaičius privalomų mokėti mokesčių) kompensaciją už nepanaudotas atostogas už laikotarpį nuo 2012-10-23 iki 2014-06-16, 2 421,77 Eur (8 361,88 Lt) (neatskaičius privalomų mokėti mokesčių) vidutinį darbo užmokestį už uždelstą atsiskaityti laiką ir 583,42 Eur (2 014,42 Lt) bylinėjimosi išlaidų; atsakovei asociacijai „Lamatos žemė“ iš ieškovės E. G. priteisti 26 821,44 Eur (92 609,07 Lt) žalos atlyginimo, 5 procentų metines palūkanas nuo priteistos sumos nuo bylos iškėlimo teisme 2013 m. vasario 27 d. iki teismo sprendimo visiško įvykdymo ir 697,36 Eur (2407,86 Lt) bylinėjimosi išlaidų.

Spręsdamas dėl 2001-02-28 terminuotos darbo sutarties pripažinimo negaliojančia, apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad bylos duomenys patvirtina, jog dalis atsakovės valdybos narių žinojo apie ginčo pareigybės įsteigimą ir darbo sutarties su ieškove pasirašymą, tačiau niekas valdybos narių susirinkimo metu klausimo dėl šios pareigybės įsteigimo teisėtumo nekėlė. Be to, atsakovės asociacijos įstatų tvarkos nesilaikymas sudarant darbo sutartį nedaro jos negaliojančios pagal CK 1.80 str. Teismas nurodė, kad nutraukdama šią sutartį atsakovė nesilaikė DK 131 str. 1 d. 1 p. nustatytų darbo sutarties nutraukimo apribojimų, nes darbo sutartį nutraukė ieškovės nedarbingumo laikotarpiu, todėl ieškovės 2011-02-28 terminuotos darbo sutarties Nr. DS.13/01 nutraukimo laikas perkeltinas į 2012-10-16. Taip pat teismas pažymėjo, kad darbo sutartis su ja buvo nutraukta esant teisėtam atleidimo iš darbo pagrindui (pasibaigus 2011-02-28 terminuotos darbo sutarties terminui), tik pažeidus atleidimo tvarką ir nutraukimo datos perkėlimas nesudaro savarankiško pagrindo pripažinti ieškovės teisę į išėitinę išmoką pagal DK 140 str. Kadangi laikas, per kurį darbuotojas buvo laikinai nedarbingas, negali būti apmokėtas kaip laikas, per kurį dirbta, ieškovė neturėjo materialiosios teisės į vidutinį darbo užmokestį nuo 2012-08-01 d. iki 2012-10-15. Apeliacinės instancijos teismas, įvertinęs, kad ieškovė projekto vadovo funkcijas pagal šią darbo sutartį atliko, sprendė, kad nėra pagrindo priteisti 35 784,43 Lt (10 363,88 Eur) žalos atlyginimą.

Spręsdamas dėl 26 821,44 Eur (92 609,07 Lt) žalos atlyginimo, teismas nurodė, kad atsakovė yra ne pelno organizacija, pagrindinės atsakovės lėšos yra parama iš Nacionalinės mokėjimo agentūros. Teismas vertino, kad visus veiksmus, kurių pagrindu atsakovė priešieškiniu prašo iš ieškovės priteisti žalos atlyginimą, ieškovė galimai atliko kaip asociacijos vadovė, nes jai, kaip strategijos vadovei ir projekto vadovei, nebuvo suteikta teisė organizuoti ir vykdyti viešųjų pirkimų, rašytinė bylos medžiaga patvirtina, kad viešuosius pirkimus organizavo kiti asociacijos darbuotojai, be to, visas sutartis, kurių pagrindu atsakovė prašo iš ieškovės priteisti žalos atlyginimą, ieškovė yra pasirašiusi kaip asociacijos pirmininkė. Kiti veiksmai (automobilio nuoma, sūnaus mokymo ir mobiliojo ryšio paslaugų apmokėjimas, dalykinės kelionės), teismo vertinimu, yra laikytini ieškovės, kaip asociacijos pirmininkės, veikimu „išoriniuose“ santykiuose, nes pasirašydama sutartis su juridiniais asmenimis UAB „Neringos kelias“, UAB „Pegaso kelionės“, UAB „Europos projektų centras“, UAB „Ilmina“ ir UAB „TEO LT“ ieškovė neatsižvelgė į pirkimų dokumentus (sutartis pasirašė kitomis sąlygomis, nei nurodyta pirkimų dokumentuose, tvirtindama pirkimų dokumentus ir pasirašydama sutartis, neatsižvelgė į tai, kad pirkimai atlikti netinkamai ir prašoma kompensuoti suma viršija mokėtiną sumą), taip pat tyčia nepagrįstai sumokėjo už savo sūnaus B. G. dalyvavimą konferencijoje ir priimdama įsakymą leido naudotis atsakovei priklausančiu mobiliojo ryšio abonento numeriu, pažeidė CK 2.87 str. nuostatas ir atsakovės įstatus.

Dėl ieškovės, kaip asociacijos vadovės, išvardytų neteisėtų veiksmų (neveikimo) NMA atsisakė kompensuoti dalį atsakovės patirtų išlaidų ir taikė atsakovei sankciją – sumažino paramos dydį ir atsakovė patyrė nekompensuotos ir sumažintos paramos dydžio žalą. Apeliacinės instancijos teismas sprendė, kad tarp ieškovės neteisėtų veiksmų ir atsakovės patirtos žalos yra priežastinis

ryšys. Taip pat teismas nurodė, kad kaltės prezumpciją turėtų paneigti ieškovė, tačiau ji to nepadarė.

Vertindamas kitą atsakovės patirtą žalą – išlaidas, kurias atsisakė kompensuoti NMA (dienpinigiai už ekskursijas, kelionių išlaidos, ryšio paslaugų, kuro išlaidos), teismas vertino, kad šios išlaidos yra susijusios su kasdienės veiklos organizavimu, kitų darbuotojų veiklos kontrole, o ne su veikimu asociacijos vardu santykiuose su kitais asmenimis, todėl ieškovės, kaip asociacijos pirmininkės, veikimas šiuo atveju laikytinas veikimu „asociacijos viduje“ ir žalos atlyginimo klausimas sprendtinas taikant ne CK įtvirtintas civilinės atsakomybės, o DK nustatytas materialinės atsakomybės normas. Teismas nurodė, kad dėl to, jog NMA pripažino dalį prašomų kompensuoti atsakovės patirtų išlaidų netinkamomis, atsakovė patyrė nekompensuotų išlaidų ir taikytų sankcijų dydžio žalą. Aplaidus asociacijos vadovo pareigų, susijusių su asociacijos veiklos organizavimu ir lėšų panaudojimu, vykdymas ir sudarė galimybę per trumpą laiką atsirasti žalai – dėl netinkamai organizuotos ir vykdytos veiklos NMA atsisakė atsakovei kompensuoti dalį išlaidų. Teismas konstatavo, kad yra DK 246 str. nustatytos sąlygos taikyti ieškovei materialinę atsakomybę (DK 253 str. 5, 6 p.). Darbuotojui, kuris yra juridinio asmens valdymo organo narys, taikoma visiška materialinė atsakomybė, o atsižvelgiant į tai, kad atsakovė yra ne pelno siekiantis subjektas, nėra pagrindo mažinti iš ieškovės priteistino žalos atlyginimo dydžio.

Sprenddamas dėl ieškovės atleidimo iš strategijos vadovo pareigų teisėtumo, teismas nurodė, kad ieškovė pažeidimus, nurodytus audito išvadoje, padarė ne kaip atsakovės strategijos vadovė, bet kaip asociacijos pirmininkė, todėl ieškovė nepagrįstai iš atsakovės strategijos vadovo pareigų 2012-10-22 įsakymu buvo atleista už pažeidimus, nurodytus audito išvadoje. Teismo nuomone, atsakovė neturėjo teisinio pagrindo taikyti ieškovei drausminę atsakomybę – DK 235 str. 2 d. 11 p. pagrindu skirti ieškovei griežčiausią drausminę nuobaudą – atleidimą iš darbo. Kadangi sutartis yra terminuota, tai pripažinus ieškovės atleidimą iš strategijos vadovo pareigų neteisėtu teismas vertino, kad ši darbo sutartis pasibaigia joje nustatytą terminą, t. y. 2014-06-16. Teismas nurodė, kad ieškovė turėjo teisėtą lūkestį eiti sulygtas pareigas ir gauti darbo užmokestį tik iki 2014-06-16, todėl ir vidutinis darbo užmokestis priteistinas už visą priverstinės pravaikštos laiką nuo atleidimo iš darbo dienos iki terminuotos darbo sutarties pabaigos. Teismas vertino, kad vidutinio darbo užmokesčio už uždelstą atsiskaityti laiką priteisimas ieškovei reikštų pernelyg didelę disproporciją, nepagrįstai didelį neadekvatumą tarp teisės pažeidimo ir sankcijos ir nebūtų suderinamas su DK 2, 35 str. įtvirtintais darbo teisės principais, taip pat su proporcingumu, be to, gali nulemti darbdaviui pernelyg sunkių padarinių, dėl kurių būtų pažeisti kitų darbuotojų teisėti interesai, taip pat atsižvelgiant į tai, kad atsakovė yra ne pelno siekiantis subjektas, į ieškovės, kaip atsakovės vadovės, padarytos žalos dydį atsakovei, ieškovei priteistina, teismo nuomone, pakankama bendra sumažinta kompensacija, apimanti kompensaciją už priverstinės pravaikštos laiką, kurią sudaro vidutinis darbo užmokestis nuo 2012-02-23 iki 2014-06-16, t. y. 80 610,19 Lt (23 346,32 Eur), todėl už uždelstą atsiskaityti laiką priteistinas 2 (dviejų) mėnesių dydžio vidutinis darbo užmokestis – 8 361,88 Lt (2 421,76 Eur).

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2015-11-23 nutartimi panaikino Klaipėdos apygardos teismo 2015-02-18 sprendimo dalį, kuria panaikintas atsakovės asociacijos „Lamatos žemė“ 2012-10-22 įsakymas Nr. P6 „Dėl drausminės nuobaudos – atleidimo iš darbo E. G. skyrimo“ ir konstatuota, kad terminuota 2009-06-16 darbo sutartis Nr. DS.13/01 su ieškove E. G., kaip asociacijos „Lamatos žemė“ vietos plėtros strategijos „Gyvenimo ir kokybės gerinimas Šilutės rajono savivaldybės kaimo vietovėse“ vadove, pasibaigia nuo 2014-06-16; ieškovei E. G. iš atsakovės asociacijos „Lamatos žemė“ už priverstinės pravaikštos laiką nuo 2012-10-23 iki 2014-06-16 priteistas 23 346,32 Eur (80 610,19 Lt) vidutinis darbo užmokestis (neatskaičius privalomų mokėti mokesčių), 1 863,99 Eur (6 435,97 Lt) (neatskaičius privalomų mokėti mokesčių) kompensacija už nepanaudotas atostogas už laikotarpį nuo 2012-10-23 iki 2014-06-16, 2 421,77 Eur (8 361,88 Lt) (neatskaičius privalomų mokėti mokesčių) vidutinis darbo užmokestis už uždelstą atsiskaityti laiką ir 583,42 Eur (2 014,42 Lt) bylinėjimosi išlaidų, ir dėl šios dalies paliko galioti pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį, kuria atmestas ieškinys; panaikino Klaipėdos apygardos teismo 2015-02-18 sprendimo dalį, kuria atsakovei asociacijai „Lamatos žemė“ iš ieškovės E. G. priteista

26 821,44 Eur (92 609,07 Lt) žalos atlyginimo, 5 procentų metinių palūkanų nuo priteistos sumos nuo bylos iškėlimo teisme 2013-02-27 iki teismo sprendimo visiško įvykdymo ir 697,36 Eur (2407,86 Lt) bylinėjimosi išlaidų ir šią bylos dalį perdavė Klaipėdos apygardos teismui nagrinėti iš naujo; kitą Klaipėdos apygardos teismo 2015-02-18 sprendimo dalį paliko nepakeistą.

Teismas konstatavo, kad asociaciją „Lamatos žemė“ ir E. G. siejo dvejopo pobūdžio teisiniai santykiai – civiliniai teisiniai santykiai, kai ji veikė kaip asociacijos pirmininkė, ir darbo teisiniai santykiai, kai ji veikė kaip strategijos vadovė ir projektų vadovė (darbuotoja). Nustatyta, kad buvo pagrindas atleisti E. G. iš strategijos vadovo pareigų už darbo drausmės pažeidimus. Konkrečiai E. G. buvo atleista už tai, kad nekontroliavo savo darbuotojų darbo kokybės ir taip pažeidė strategijos vadovo pareiginių nuostatų 11 punktą (2011-05-30 sutartis Nr. 27 su paslaugos tiekėja UAB „Pegaso kelionės“ sudaryta pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimus; įsigyjant mobiliojo ryšio telefonus ir mobiliojo ryšio paslaugas iš UAB „Bitė Lietuva“ buvo pažeisti Viešuosius pirkimus reglamentuojantys teisės aktai); nepateikė kvalifikacinės kelionės į Kroatiją ir Austriją viešųjų pirkimų dokumentų NMA Kontrolės departamento Klaipėdos teritoriniam skyriui įvertinti prieš teikiant atitinkamą mokėjimo prašymą NMA ir taip pažeidė strategijos vadovo pareiginių nuostatų 4.7–4.8 punktus; pateikė klaidinančius duomenis NMA automobilio kelionės lapuose ir taip pažeidė strategijos vadovo pareiginių nuostatų 4.7–4.8 punktus. Konstatuota, kad darbdavė pagrįstai atleido ieškovę iš vietos plėtros strategijos vadovo pareigų už darbo drausmės pažeidimus pagal DK 235 str. Taip pat pažymėta, kad už žalą, padarytą ieškovei, kaip strategijos vadovei, atlikus neteisėtus veiksmus, esant visoms darbuotojos materialinės atsakomybės sąlygoms, turi būti taikoma materialinė darbuotojos atsakomybė. Asociacijos pirmininkas yra vienasmenis visos asociacijos valdymo organas, atsakantis už asociacijos veiklos organizavimą bei jos tikslų įgyvendinimą. Kadangi visi kiti ginčytini E. G. veiksmai atlikti jai einant asociacijos pirmininko pareigas, todėl jais padarytai žalai atlyginti turi būti taikoma civilinė atsakomybė. Nustatyta, kad apeliacinės instancijos teismas nekonstatavo E. G., kaip strategijos vadovės, neteisėtų veiksmų, nepakankamai ir neišsamiai ištyrė įrodymus, pagrindžiančius E. G., kaip strategijos vadovės, neteisėtais veiksmais asociacijai padarytą žalą. Teisėjų kolegija pažymėjo, kad audito išvada yra tik vienas iš byloje pateiktų įrodymų. Kiti įrodymai (sąskaitos faktūros, asociacijos mokėjimų nurodymai, prašymai kompensuoti patirtas išlaidas, NMA sprendimai dėl atsisakymo kompensuoti, NMA raštai dėl informacijos, NMA mokėjimo nurodymai ir kt.) taip pat aktualūs ir svarbūs nustatant padarytos žalos dydį. Taip pat turi būti atsižvelgiama į prašomo atlyginti žalą atvejo specifiką. Pavyzdžiui, kai NMA atsisakė kompensuoti išlaidas, nes išlaidos patirtos vykdant ne tą projektą, turi būti nustatyta, ar šios lėšos nebuvo kompensuotos atitinkamai kitame projekte. Jei kompensacija buvo suteikta kitame projekte, tai žalos asociacija nepatyrė. Taigi įrodymai dėl E. G. materialinės atsakomybės sąlygų nebuvo visapusiškai tirti, įvertinti ir tinkamai kvalifikuoti. Taip pat pažymėta, kad iš E. G., kaip asociacijos pirmininkės, prašomo priteisti žalos atlyginimo atvejai gali būti suskirstyti į šias grupes: pirma, tai žalos, atsiradusios dėl viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų, atlyginimo atvejai; antra grupė prašomos atlyginti žalos atvejų susijusių su sprendimais sūnui kompensuoti konferencijos ir ryšio paslaugų išlaidas ir NMA atmestais prašymais kompensuoti išlaidas, nesusijusias su projektu. Nagrinėjamoje byloje apeliacinės instancijos teismas nepakankamai ir neišsamiai ištyrė įrodymus, pagrindžiančius E. G., kaip asociacijos pirmininkės, neteisėtais veiksmais asociacijai padarytą žalą. Teisėjų kolegija konstatavo, kad apeliacinės instancijos teismas neišsamiai ištyrė bylos aplinkybes, nenustatė visų bylai reikšmingų faktų.

Klaipėdos apygardos teismo 2015-12-16 nutartimi papildomam byloje fiksuojamų aplinkybių tyrimui ir išsiaiškinimui bei betarpiškai išklausti šalių paaiškinimus byloje aktualiais faktinių aplinkybių nustatymo bei įrodymų vertinimo klausimais pereita į ieškovės apeliacinio skundo nagrinėjimą žodinio proceso tvarka. Šalims pasiūlyta į bylą pateikti papildomus įrodymus, pagrindžiančius atsakovei padarytos žalos dydį, taip pat pažymėta galimybė svarstyti taikos sutarties sudarymo galimybę, o teismo posėdis paskirtas 2016-01-07 13.00 val. Proceso dalyviai į teismo posėdį neatvyko. Atsakovė asociacija „Lamatos žemė“ pateikė prašymą nagrinėti bylą atsakovei ir jos atstovui nedalyvaujant bei pateikė žalą dydį pagrindžiančius papildomus

įrodymus. Ieškovei ir jos atstovei apie posėdį pranešta tinkamai, prašymų ar papildomų dokumentų ieškove nepateikė.

Apeliacinis skundas netenkintinas.

Bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribas sudaro apeliacinio skundo faktinis ir teisinis pagrindas bei patikrinimas, ar nėra absoliučių sprendimo negaliojimo pagrindų (CPK 320 str.). Apeliacinio proceso paskirtis, laikantis CPK 320 str. įtvirtintų bylos nagrinėjimo ribų, patikrinti pirmosios instancijos teismo procesinį sprendimą tiek jo teisėtumo, tiek jo pagrįstumo aspektu.

Apeliaciniu skundu ieškove E. G. prašė panaikinti Šilutės rajono apylinkės teismo 2013-12-23 sprendimą ir priimti naują sprendimą – ieškovės E. G. ieškinį tenkinti, o atsakovės priešieškinį atmesti. Pažymėtina, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2015-11-23 nutartimi, be kita ko, panaikino Klaipėdos apygardos teismo 2015-02-18 sprendimo dalį, kuria atsakovei asociacijai „Lamatos žemė“ iš ieškovės E. G. priteista 26 821,44 Eur (92 609,07 Lt) žalos atlyginimo, 5 procentų metinių palūkanų nuo priteistos sumos nuo bylos iškėlimo teisme 2013-02-27 iki teismo sprendimo visiško įvykdymo ir 697,36 Eur (2 407,86 Lt) bylinėjimosi išlaidų ir šią bylos dalį perdavė Klaipėdos apygardos teismui nagrinėti iš naujo. Taigi, atsižvelgdama į tai, kad apeliacinės instancijos teismui grąžinta iš naujo nagrinėti tik dalis civilinės bylos pagal ieškovės E. G. apeliacinį skundą dėl Šilutės rajono apylinkės teismo 2013-12-23 sprendimo, teisėjų kolegija nagrinėja, vertina ir pasisako tik dėl šios bylos dalies dėl žalos atlyginimo, atsakomybės ieškovei taikymo, jos dydžio ir ribų bei šiuo aspektu pareikštų ieškovės apeliacinio skundo argumentų.

Atsakovė asociacija „Lamatos žemė“ priešieškinyje buvo pareiškusi reikalavimą priteisti jai iš ieškovės E. G. 128 393,50 Lt (37 185,33 Eur) dydžio žalos atlyginimą. Atsakovė nurodė, kad prašomą priteisti žalos sumą sudaro 20 686,98 Lt gautas ieškovės darbo užmokestis ir 15 097,45 Lt sumokėtų mokesčių valstybei (viso 35 784,43 Lt), taip pat 92 609,07 Lt nekompensuotos turėtos išlaidos. Šilutės rajono apylinkės teismas 2013-12-23 priimtame sprendime, kuris skundžiamas ieškovės apeliaciniu skundu, konstatavo, kad iš ieškovės E. G. priteistina atsakovei asociacijai „Lamatos žemė“ 128 393,50 Lt žalos atlyginimo. Apeliaciniu skundu ieškove E. G., be kita ko, nesutiko ir su šia pirmosios instancijos teismo sprendimo dalimi. Pažymėtina, kad sprendžiant dėl minėto atsakovės asociacijos „Lamatos žemė“ priešieškiniu reikalavimo dėl žalos atlyginimo pagrįstumo Klaipėdos apygardos teismo 2015-02-18 sprendimu atsakovės priešieškiniu reikalavimas priteisti iš ieškovės E. G. 35 784,43 Lt žalą, kurią sudaro 20 686,98 Lt išmokėtas darbo užmokestis ir 15 097,45 Lt sumokėti mokesčiai valstybei, buvo atmestas. Ši Klaipėdos apygardos teismo 2015-02-18 sprendimo dalis (likusią dalį priešieškiniu atmesti) Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015-11-23 nutartimi iš esmės palikta nepakeista. Atsižvelgdama į tai ir į apeliacinės instancijos teismui grąžintos iš naujo nagrinėti civilinės bylos dalies ribas, teisėjų kolegija vertina ir pasisako dėl atsakovės asociacijos „Lamatos žemė“ priešieškiniu reikalavimo dėl žalos atlyginimo dalies, t. y. 92 609,07 Lt žalos dydžio, pagrįstumo.

Atsakovė 92 609,07 Lt žalos dydį grindė argumentais, jog dėl netinkamo ieškovės pareigų vykdymo už konkrečius pažeidimus atsakovei nebuvo kompensuotos lėšos: pagal 2012-08-09 Nacionalinės mokėjimo agentūros raštą Nr. BRK-(3.239)-7188 nekompensuota 42 428,39 Lt suma, pagal 2013-01-04 Nacionalinės mokėjimo agentūros raštą Nr. BRK-(3.239)-69 nekompensuota 43 454,16 Lt suma bei dėl 2012-08-09 rašte Nr. BRK-(3.239)-7188 nustatytų aplinkybių nekompensuotina 6 726,52 Lt suma.

Atsakovė asociacija „Lamatos žemė“ yra ne pelno organizacija. Atsakovės lėšų sudėtis nurodyta asociacijos „Lamatos žemė“ įstatų 88 punkte. Nustatyta, kad 2009-07-30 Nacionalinė mokėjimo agentūra ir asociacija „Lamatos žemė“ (strategijos vykdytoja) sudarė paramos vietos plėtros strategijai įgyvendinti sutartį pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 metų programos krypties „LEADER metodo įgyvendinimas“ priemonę „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ Nr. VPSI-3-08-02 (t. 1, b. l. 117-137, t. 3, b. l. 45-65). 2010-09-30 Nacionalinė mokėjimo agentūra ir asociacija „Lamatos žemė“ (paramos gavėja) sudarė paramos sutartį Nr. 4PV-KL-10-1-003222

pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 metų programos priemonės „Parama VVG veiklai, įgūdžiams įgyti ir aktyviai pritaikyti“ veiklos sritis „Parama vietos plėtros strategiją įgyvendinantiems asmenims mokyti, konsultuoti“ ir „Parama potencialių vietos projektų vykdytojų, esančių VVG teritorijoje, aktyvumui skatinti“. Minėtose sutartyse apibrėžtos paramos suteikimo sąlygos, numatant reikalavimus kompensuojamoms investicijoms (sąnaudoms, išlaidoms). Iš byloje esančių mokėjimo prašymų paramai gauti pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 metų programos priemonę „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ nustatytos toliau nurodytos aplinkybės. Nustatyta, kad 2010-02-18 asociacija „Lamatos žemė“ pateikė Nacionalinei mokėjimo agentūrai prašymą Nr. VPSI-3-08-02-MP002 dėl tarpinio mokėjimo – išlaidų kompensavimui su avansu pagal projektą „Gyvenimo ir darbo kokybės gerinimas Šilutės rajono savivaldybės kaimo vietovėse“, nurodant 102 650,49 Lt sumą kaip deklaruojamą tinkamų finansuoti išlaidų sumą ir kaip prašomą išmokėti paramos sumą (t. 3, b. l. 69–77). Pagal tą patį projektą asociacija „Lamatos žemė“ Nacionalinei mokėjimo agentūrai 2011-01-17 taip pat pateikė prašymą Nr. VPSI-3-08-02-MP004 dėl tarpinio mokėjimo išlaidų kompensavimui su avansu, nurodant 272 125,96 Lt sumą tiek kaip deklaruojamą tinkamų finansuoti išlaidų sumą, tiek kaip prašomą išmokėti paramos sumą (t. 2, b. l. 167-189, t. 4, b. l. 129-151). Be to, asociacija „Lamatos žemė“ Nacionalinei mokėjimo agentūrai 2012-01-20 pateikė prašymą Nr. VPSI-3-08-02-MP005 dėl tarpinio mokėjimo išlaidų kompensavimui su avansu pagal projektą „Gyvenimo ir darbo kokybės gerinimas Šilutės rajono savivaldybės kaimo vietovėse“, nurodant 310 627,29 Lt sumą tiek kaip deklaruojamą tinkamų finansuoti išlaidų sumą, tiek kaip prašomą išmokėti paramos sumą (t. 2, b. l. 190-200, t. 3, b. l. 1-20). Taip pat nustatyta, kad atsakovė teikė Nacionalinei mokėjimo agentūrai mokėjimo prašymus paramai gauti pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 m. programos priemonę „Parama VVG veiklai, įgūdžiams įgyti ir aktyviai pritaikyti“. Nacionalinėje mokėjimo agentūroje 2010-12-10 gautas atsakovės prašymas 4PV-KL-10-1-003222-MP002 dėl tarpinio mokėjimo išlaidų kompensavimui su avansu 36 272,62 Lt sumai bei 2012-10-01 pateiktas atsakovės mokėjimo prašymas Nr. 4PV-KL-10-1-003222-MP003, kuriuo prašyta kompensuoti 77 644 Lt išlaidas, veiklos srityse „Parama vietos plėtros strategiją įgyvendinantiems asmenims mokyti, konsultuoti“ ir „Parama potencialių vietos projektų vykdytojų, esančių VVG teritorijoje, aktyvumui skatinti“ (t. 4, b. l. 182–193, 194-200, t. 5, b. l. 1-2, t. 3, b. l. 70-77). Nustatyta, kad Žemės ūkio ministerijos Vidaus audito departamento Kaimo plėtros paramos fondo audito skyrius peržiūrėjo Šilutės rajono vietos veiklos grupės „Lamatos žemė“ projektus, pateiktus pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 m. programos (toliau – KPP) kryptį „LEADER metodo įgyvendinimas“, bei dar du projektus, pateiktus pagal KPP priemonės „Techninė pagalba“ veiklos sritį „Nacionalinis kaimo tinklas“, ir, atlikus auditą, 2012-03-14 sudaryta audito išvada Nr. 10AT-2(7.25) (toliau – Audito išvada) (t. 1, b. l. 155-181).

Apeliaciniame skunde ieškovė E. G. nurodo, kad priešiškinio reikalavimas dėl žalos atlyginimo turi būti sprendžiamas ne pagal civilinės, o pagal darbo teisės taisykles, kadangi iš priešiškinio reikalavimų akivaizdu, jog laikomasi pozicijos, kad Audito išvadoje nurodytus pažeidimus ieškovė padarė eidama strategijos vadovo pareigas, todėl turi būti įvertinta, ar buvo sąlygos materialinei atsakomybei kilti ir kokios materialinės atsakomybės ribos. Dėl šių apeliacinio skundo argumentų teisėjų kolegija pažymi, kad nagrinėjamoje byloje nustatyta, jog ieškovė 2004-07-22 vykusiame asociacijos „Lamatos žemė“ steigiamajame susirinkime buvo išrinkta asociacijos „Lamatos žemė“ pirmininke – vienasmeniu valdymo organu. Tarp šalių nekilo ginčo dėl faktinės aplinkybės, jog ieškovė ėjo asociacijos pirmininko pareigas iki 2012-04-03. Taip pat byloje nustatyta, kad 2009-06-16 asociacija „Lamatos žemė“ ir E. G. sudarė terminuotą darbo sutartį (nuo 2009-06-16 iki 2014-06-16) dėl vietos plėtros strategijos „Gyvenimo ir darbo kokybės gerinimas Šilutės rajono savivaldybės kaimo vietovėse“ vadovo pareigų. Be to, asociacija „Lamatos žemė“ ir E. G. 2011-02-28 sudarė terminuotą antraeilį pareigų darbo sutartį (nuo 2011-03-01 iki 2012-07-31) dėl projektų vadovo pareigų. Taigi E. G. asociacijoje „Lamatos žemė“ dirbo pagrindinį darbą – ėjo strategijos vadovo pareigas, ir papildomą darbą – ėjo projektų vadovo pareigas. Taigi šioje byloje nustatyta, kad E. G. ir asociaciją „Lamatos žemė“ siejo dvejopo pobūdžio teisiniai santykiai – civiliniai teisiniai santykiai, kai ieškovė veikė kaip asociacijos pirmininkė, ir darbo teisiniai santykiai, kai ji veikė kaip strategijos vadovė ir projektų vadovė (darbuotoja). Į šį teisinių santykių

kvalifikavimą atsižvelgtina vertinant ieškovės veiksmus pagal atsakovės priešieškiniu reikalavimą dėl žalos priteisimo bei sprendžiant dėl ieškovei taikytinos atsakomybės rūšies.

Dėl E. G., kaip strategijos vadovės, materialinės atsakomybės.

Materialinė atsakomybė pagal darbo teisę yra savarankiška turtinės atsakomybės rūšis. Ši atsakomybė atsiranda dėl teisės pažeidimo ir suprantama kaip pareiga atlyginti žalą, kuri padaroma vieno darbo santykio subjekto kitam neatlikus arba netinkamai atlikus darbo pareigas (DK 245 str.). Materialinei atsakomybei taikyti būtina nustatyti DK 246 str. nurodytų sąlygų visumą, t. y. kad: 1) padaryta žala; 2) žala padaryta neteisėta veika (veiksmas, neveikimu); 3) yra priežastinis ryšys tarp neteisėtos veikos ir žalos atsiradimo; 4) yra pažeidėjo kaltė; 5) pažeidėjas ir nukentėjusi šalis teisės pažeidimo metu buvo susiję darbo teisiniais santykiais; 6) žalos atsiradimas susijęs su darbo veikla. DK 257 str. 1 d. numatyta, jog atlygintinos žalos dydį sudaro tiesioginiai nuostoliai bei negautos pajamos.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2015-11-23 nutartimi panaikino Klaipėdos apygardos teismo 2015-02-18 sprendimo dalį, kuria panaikintas atsakovės asociacijos „Lamatos žemė“ 2012-10-22 įsakymas Nr. P6 „Dėl drausminės nuobaudos – atleidimo iš darbo E. G. skyrimo“ ir konstatuota, kad terminuota 2009-06-16 darbo sutartis Nr. DS.13/01 su ieškove E. G., kaip asociacijos „Lamatos žemė“ vietos plėtros strategijos „Gyvenimo ir kokybės gerinimas Šilutės rajono savivaldybės kaimo vietovėse“ vadove, pasibaigia nuo 2014-06-16; ieškovei E. G. iš atsakovės asociacijos „Lamatos žemė“ už priverstinės pravaikštos laiką nuo 2012-10-23 iki 2014-06-16 priteistas 23 346,32 Eur (80 610,19 Lt) vidutinis darbo užmokestis (neatskaičius privalomų mokėti mokesčių), 1 863,99 Eur (6 435,97 Lt) (neatskaičius privalomų mokėti mokesčių) kompensacija už nepanaudotas atostogas už laikotarpį nuo 2012-10-23 iki 2014-06-16, 2 421,77 Eur (8 361,88 Lt) (neatskaičius privalomų mokėti mokesčių) vidutinis darbo užmokestis už uždelstą atsiskaityti laiką ir 583,42 Eur (2 014,42 Lt) bylinėjimosi išlaidų, ir šioje dalyje paliko galioti pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį, t. y. ieškinį atmesti. Taigi nagrinėjamoje civilinėje byloje iš esmės buvo konstatuota, kad ieškovė pagrįstai atleista iš vietos plėtros strategijos vadovo pareigų už darbo drausmės pažeidimus pagal DK 325 str. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2015-11-23 nutartyje, analizuodamas ieškovės drausminės atsakomybės klausimą, konstatavo, kad E. G., kaip strategijos vadovės, neteisėta veika buvo nepakankama jai pavaldžių darbuotojų darbo kokybės kontrolė, nepateikimas kvalifikacinės kelionės į Kroatiją ir Austriją viešųjų pirkimų dokumentų NMA Kontrolės departamento Klaipėdos teritoriniam skyriui įvertinti prieš teikiant atitinkamą mokėjimo prašymą NMA ir pateikimas klaidinančių duomenų NMA automobilio kelionės lapuose. Taigi už žalą, padarytą atlikus šiuos neteisėtus veiksmus, esant visoms darbuotojos materialinės atsakomybės sąlygoms, turi būti taikoma materialinė darbuotojos atsakomybė.

Atsakovės „Lamatos žemė“ vietos plėtros strategijos „Gyvenimo ir darbo kokybės gerinimas Šilutės rajono savivaldybės kaimo vietovėse“ projekto vadovo pareigybės aprašymo 4.7 numatyta, kad projekto vadovas užtikrina tinkamą strategijos įgyvendinimo mokėjimo prašymų ir ataskaitų parengimą NMA, o 4.8 punkte numatyta, kad plėtros strategijos vadovas užtikrina tinkamą strategijos įgyvendinimo dokumentų parengimą, registravimą, vykdymą ir kontrolę.

Audito išvadoje nurodyta, kad, įgyvendinant projektą „Gyvenimo ir darbo kokybės gerinimas Šilutės rajono savivaldybės kaimo vietovėse“, finansuojamą pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 metų programos priemonę „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“, vykusios kvalifikacinės kelionės Kroatijoje–Austrijoje pagal 2010-05-10 sutartį Nr. 39 viešųjų pirkimų dokumentai nebuvo pateikti Nacionalinei mokėjimų agentūrai. Taip buvo pažeistos 2009-07-30 paramos sutarties Nr. VPSI-3-08-02 nuostatos. NMA neatliko atsakovės kvalifikacinės kelionės į Kroatiją–Austriją viešųjų pirkimų vertinimo, tačiau patirtas šios kelionės išlaidas atsakovė apmokėjo. Byloje nustatyta, kad šios kelionės išlaidos įtrauktos į atsakovės 2011-01-17 mokėjimo prašymą Nr. VPSI-3-08-02-MP0004. Iš Nacionalinės mokėjimo agentūros 2012-08-09 rašto Nr. BRK-(3.239)-7188 duomenų nustatyta, kad dėl to, jog kvalifikacinės kelionės į Kroatiją ir Austriją viešųjų pirkimų dokumentai nebuvo pateikti vertinti, asociacijai „Lamatos žemė“ atsisakyta kompensuoti 1

500 Lt vykusių kelionės išlaidas. Šiuo atveju ieškovė, kaip strategijos vadovė, kurią su atsakove siejo darbo santykiai, netinkamai vykdė strategijos vadovės pareigas ir pažeidė strategijos vadovo pareiginių nuostatų 4.7–4.8 punktus, neužtikrino reikiamų dokumentų parengimo ir pateikimo, tuo pasireiškė ieškovės neteisėti veiksmai.

Iš Nacionalinės mokėjimo agentūros 2012-08-09 rašto Nr. BRK-(3.239)-7188 nustatyta, kad, remiantis šiame rašte vertintuose mokėjimo prašymuose įtrauktais dokumentais, netinkamomis finansuoti pripažintos asociacijos „Lamatos žemė“ 852,43 Lt dydžio kuro išlaidos: 108,64 Lt (pagal mokėjimo prašymą Nr. VPSI-3-08-02-MP002) dėl netinkamo kelionės tikslo nurodymo, 568,75 Lt (pagal mokėjimo prašymą Nr. VPSI-3-08-02-MP004), nes prie mokėjimo prašymo pateikti kelionės lapai, kuriuose nurodomi kelionės tikslai, susiję su kita paramos priemone ir išlaidos pripažintos netinkamomis, kaip tiesiogiai nesusijusios su strategijos, kuriai teikiama parama, įgyvendinimu, bei 175,04 Lt (pagal mokėjimo prašymą Nr. VPSI-3-08-02-MP005), nes išlaidos neatitinka kelionės lapo ir sunaudoto kuro nurašymo akto ir yra netinkamos finansuoti, nes nurodytas kelionės tikslas nesusijęs su strategijos įgyvendinimu. Prašymas kompensuoti išlaidas buvo pateiktas šiame projekte. Byloje nenustatyta pagrindžiančių duomenų, kad šios išlaidos kuriai kompensuotos kitame projekte. Teisėjų kolegija pažymi, kad Klaipėdos apygardos teismo 2015-12-16 nutartimi šalims buvo pasiūlyta į bylą pateikti papildomus įrodymus dėl atsakovei padarytos žalos dydžio, tačiau dėl šios rūšies išlaidų, kaip žalos atsakovei, papildomų įrodymų šalys nepateikė. Atkreiptinas dėmesys, kad Audito išvadoje buvo nustatyti asociacijos „Lamatos žemė“ klaidingų dokumentų (kelionės lapų) teikimo Nacionalinei mokėjimo agentūrai atvejai. Šiuo atveju dokumentai, kuriais grindžiamos nurodytos nekompensuotos kuro išlaidos, ir Audito išvadoje aptarti atvejai nesutampa. Tačiau, atsižvelgiant į vietos plėtros strategijos vadovo pareigybės aprašymo 4.7 bei 4.8 punktus, plėtros strategijos vadovas užtikrina tinkamą strategijos įgyvendinimo mokėjimo prašymų ir ataskaitų parengimą NMA; užtikrina tinkamą strategijos įgyvendinimo dokumentų parengimą, registravimą, vykdymą ir kontrolę. Nagrinėjamu atveju darytina išvada, kad ieškovė, kaip strategijos vadovė, pažeisdama strategijos vadovo pareigybės nuostatų 4.7 bei 4.8 punktus, pateikė netinkamai užpildytus kuro išlaidų dokumentus mokėjimo prašymui pagrįsti.

Nacionalinės mokėjimo agentūros 2012-08-09 rašto Nr. BRK-(3.239)-7188 turinys bei duomenys apie Nacionalinės mokėjimo agentūros atliktą mokėjimą asociacijai „Lamatos žemė“ patvirtina, kad pagal mokėjimo prašymą Nr. VPSI-3-08-02-MP005 atsakovei kompensuota mažesnė nei prašoma galutinė išlaidų suma ir atsakovei išmokėta 259 235,24 Lt (t. 3, b. l. 96, 123-125). Dėl paminėtų ieškovės, kaip strategijos vadovės, neteisėtų veiksmų minėtos kuro išlaidos, taip pat kelionės išlaidos pripažintos netinkamomis finansuoti ir nebuvo kompensuotos atsakovei, tad laikytinos dėl ieškovės, kaip strategijos vadovės, neteisėtų veiksmų atsakovės patirta ir įrodyta žala.

Apeliaciniame skunde ieškovė teigia, kad nėra jos neteisėtos veikos požymių, kadangi ieškovė nebuvo vienintelė atsakinga už tinkamą viešųjų pirkimų organizavimą, komandiruočių įforminimą, stebėjimą, kad nebūtų viršijami pokalbių limitai, kad būtų sudarytos sutartys. Tačiau teisėjų kolegija pažymi, kad nurodytais atvejais ieškovė veikė kaip strategijos vadovė, ir, remdamasi šias pareigas reglamentuojančiomis atsakovės asociacijos nuostatomis, turėjo kontroliuoti vietos projekto įgyvendinimą ir turėjo užtikrinti tinkamą strategijos įgyvendinimo dokumentų parengimą. Šiuo atveju žalos atsiradimas buvo susijęs su ieškovės darbo veikla.

Kaltė paprastai suprantama kaip asmens (darbuotojo) veikos (veikimo, neveikimo) ir siekiamų arba galinčių atsirasti žalingų padarinių – žalos atsiradimo, santykis. Bet kuri kaltės forma ir rūšis yra pakankamas materialinės atsakomybės atsiradimo pagrindas, nuo kaltės rūšies, jos laipsnio priklauso materialinės atsakomybės ribos, dydis (DK 254 str., 255 str.). Nagrinėjamu atveju teisėjų kolegija daro išvadą, kad nustatytos visos materialinės atsakomybės ieškovei, kaip strategijos vadovei, taikymo sąlygos ir atsakovės asociacijos „Lamatos žemė“ reikalavimas dėl paminėtais atvejais nustatyto dydžio padarytos žalos, t. y. iš viso 2 352,43 Lt, tenkintinas šiuo pagrindu. Teisėjų kolegija nenustatė pagrindų mažinti priteistiną žalą atlyginimą.

Dėl E. G., kaip asociacijos pirmininkės, civilinės atsakomybės.

Sprendžiant klausimą dėl žalos, padarytos netinkamais juridinio asmens vadovo veiksmais, atlyginimo būtina nustatyti visas civilinės atsakomybės sąlygas. Reikalavimą atlyginti žalą pareiškusi šalis turi įrodyti neteisėtus vadovo veiksmus, žalą, priežastinį ryšį taip neteisėtų veiksmų ir žalos bei žalą padariusio asmens kaltę (išskyrus įstatyme nustatytas išimtis) (CK 6.246-6.249 str.). Taikant civilinę atsakomybę juridinio asmens vadovui, būtina ne tik įrodyti padarytos žalos faktą, tačiau ir juridinio asmens valdymo organų narių fiduciarinių pareigų (lojalumo, sąžiningumo, protingumo ir kt.) pažeidimą, akivaizdų protingos ūkinės komercinės rizikos peržengimą, aiškų aplaidumą arba jiems suteiktų įgaliojimų viršijimą.

Iš rašytinių įrodymų byloje nustatyta, kad dalis atsakovės priešieškiniu prašomo priteisti iš ieškovės, kaip asociacijos pirmininkės, žalos atlyginimo atvejų sietini su viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų pažeidimais ir tuo pagrindu atsakovei nekompensuotomis lėšomis. Nacionalinės mokėjimo agentūros 2012-08-09 rašte Nr. BRK-(3.239)-7188 nurodyta, kad išnagrinėjus 2012-01-20 asociacijos „Lamatos žemė“ prašymą Nr. VPSI-3-08-02-MP005 ir pakartotinai įvertinus atsakovės 2010-02-18 (Nr. VPSI-3-08-02-MP002) bei 2011-01-17 (Nr. VPSI-3-08-02-MP004) pateiktus mokėjimo prašymus, atsakovei buvo sumažinta parama, kadangi vertinimo metu nustatyta, jog vykdant pirkimus nesilaikyta Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų (t. 3, b. l. 123-125). Minėtame rašte nurodyta, kad pagal atsakovės mokėjimo prašymą Nr. VPSI-3-08-02-MP005 paramos gavėjai išmokama suma 259 235,24 Lt, ši suma atsakovei ir buvo išmokėta (t. 3, b. l. 96).

Iš Nacionalinės mokėjimo agentūros 2012-08-09 rašto Nr. BRK-(3.239)-7188 nustatyta, kad dėl vykdant pirkimą buvusių Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų pažeidimų, susijusių su esminėmis sutarties sąlygomis, atsisakyta atsakovei kompensuoti išlaidas už ryšio paslaugas: 225 Lt, 1 394,82 Lt bei 1 325,31 Lt (t. y. iš viso 2 945,13 Lt) už ryšio paslaugas AB „TEO LT“ pagal 2009-11-01 sutartį Nr. ERTV60574418-091112 dėl viešojo fiksuoto telefono ryšio ir duomenų perdavimo (internetu) paslaugų (t. 6, b. l. 63-65), nustačius, kad pirkimas laikytinas atliktu netinkamai. Iš minėto Nacionalinės mokėjimo agentūros 2012-08-09 rašto Nr. BRK-(3.239)-7188 taip pat nustatyta, kad atsakovei atsisakyta kompensuoti turėtas 9 Lt bei 18,75 Lt pašto išlaidas, pažymint, kad tam, jog išlaidos būtų laikomos tinkamomis finansuoti turėjo, turėjo būti atlikti viešieji pirkimai. Atsakovė taip pat nurodo, jog dėl Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų pažeidimų jai atsisakyta kompensuoti 2 663,46 Lt sumą už kanceliarines prekes. Šią aplinkybę, kad atliekant kanceliarinių prekių pirkimą, sudarant 2009-10-14 sutartį su UAB „Ilmina“, sudarytos sąlygos neskaidriai išrinkti laimėtoją ir vykdyti sutartį, dėl to pirkimas atliktas netinkamai ir tai sudarė pagrindą lėšas už kanceliarines prekes pripažinti netinkamomis kompensuoti, patvirtina Nacionalinės mokėjimo agentūros 2012-08-09 rašto Nr. BRK-(3.239)-7188 duomenys bei Nacionalinės mokėjimo agentūros 2013-02-14 rašto Nr. BRK-(15.10)-1162 duomenys, jog mokymų organizavimo paslaugų prikimo pažeidimai galėjo turėti įtakos šio pirkimo rezultatams ir dėl to atsakovei dėl šios investicijos taikytinos sankcijos (t. 3, b. l. 132).

Atsakovė dalį patirtos žalos grindžia netinkamu automobilio nuomos pirkimu. Iš byloje esančios 2010-09-01 automobilio nuomos sutarties Nr. 1 nustatyta, kad automobilio nuomos sutartis sudaryta tarp UAB „Neringos kelias“ (nuomotojos) ir asociacijos „Lamatos žemė“ (nuomininkės) dėl automobilio „SUBARU Outback“, valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*) nuomos 36 mėnesių laikotarpiui. Be to, 2010-09-01 automobilio priėmimo-perdavimo aktu Nr. 1 minėtas automobilis buvo perduotas atsakovei (t. 3, b. l. 21–30). Byloje taip pat pateikta 2010-10-12 automobilio nuomos sutartis Nr. 1, sudaryta tarp UAB „Neringos kelias“ (nuomotojos) ir asociacijos „Lamatos žemė“ (nuomininkės) dėl automobilio „SUBARU Outback“, valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*) nuomos 36 mėnesių laikotarpiui (t. 2, b. l. 160-166). 2011-01-28 asociacijos „Lamatos žemė“ pirmininkė E. G. raštu dėl techninės klaidos taisymo Nr. S-18 informavo Nacionalinę mokėjimo agentūrą, jog pateikiant 2011-01-17 tarpinį mokėjimo prašymą tiek automobilio nuomos sutartyje Nr. 1, tiek automobilio perdavimo-priėmimo akte Nr. 1 bei įsakymuose dėl automobilio priskyrimo projekto reikmėms ir kuro normos nustatymo vietoj nurodytos datos 2010-09-01 turėjo būti

2010-10-12. Atkreiptinas dėmesys, kad pagal byloje esančius ne tik atsakovės 2011-01-17 mokėjimo prašymą Nr. VPSI-3-08-02-MP004 (t. y. pateiktą iki minėto asociacijos pirmininkės rašto dėl techninės klaidos taisymo), bet ir 2012-01-20 mokėjimo prašymą Nr. VPSI-3-08-02-MP005 išlaidos automobilio nuomai grindžiamos 2010-09-01 automobilio nuomos sutartimi Nr. 1. Be to, 2011-01-17 mokėjimo prašyme Nr. VPSI-3-08-02-MP004 automobilio nuomos išlaidos, be kita ko, grindžiamos ir 2010-09-30 kelionės lapu. Taip pat pažymėtina, kad 2012-03-14 Audito išvadoje nustatyta, jog automobilio nuomos viešasis pirkimas vyko nuo 2010-09-14 iki 2010-10-11, prie mokėjimo prašymo Nr. VPSI-3-08-02-MP005, kuris pateiktas NMA 2012-01-20, pridėta nuomos sutartis, priedas prie sutarties ir automobilio perdavimo-priėmimo aktas, kurių registravimo data 2010-09-01, o audito metu pastebėta, kad atsakovės sutarčių registre ši sutartis užregistruota 2010-09-01, taip pat Lietuvos kredito unijos išraše nurodyta, kad 2010-11-30 atsakovė pervedė 4 047,99 Lt už automobilio „SUBARU Outback“ nuomą už 2010 m. rugsėjo ir spalio mėnesius, dėl to daryta išvada, kad atsakovė sutartį su UAB „Neringos kelias“ dėl automobilio nuomos sudarė anksčiau, nei įvyko automobilio nuomos viešųjų pirkimų konkursas. Be to, Nacionalinės mokėjimo agentūros 2012-08-09 rašte Nr. BRK-(3.239)-7188 nustatyta, kad automobilio „SUBARU Outback“ nuomos sutartis su UAB „Neringos kelias“ neatitiko pirkimo dokumentų (esminių pirkimo sąlygų dėl sutarties trukmės ir vertės), dėl to buvo pažeistos Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatos, pirkimas laikytas atliktu netinkamai, ir tuo pagrindu NMA atsisakė atsakovei kompensuoti pagal mokėjimo prašymą Nr. VPSI-3-08-02-MP004 automobilio nuomos išlaidas – 8 099,99 Lt, grindžiamą 2009-07-10 įsakymu Nr. V-22 dėl automobilio amortizacijos kompensacijos, bei pagal mokėjimo prašymą Nr. VPSI-3-08-02-PM005 23 004 Lt, grindžiamas PVM sąskaitomis faktūromis, t. y. iš viso 31 103,99 Lt.

Nustatyta, kad asociacija „Lamatos žemė“ 2012-10-01 pateikė mokėjimo prašymą Nr. 4PV-KL-10-1-003222-MP003 pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 metų programos priemonės „Parama VVG veiklai, įgūdžiams įgyti ir aktyviai pritaikyti“ veiklos sritis „Parama vietos plėtros strategiją įgyvendinantiems asmenims mokyti, konsultuoti“ ir „Parama potencialių vietos projektų vykdytojų, esančių VVG teritorijoje, aktyvumui skatinti“, kuriuo prašyta išmokėti 77 644 Lt. Nacionalinės mokėjimo agentūros 2013-01-04 rašte Nr. BRK-(3.239)-69 netinkamomis finansuoti pripažintos 13 200 Lt dalykinės kelionės–tarptautinio seminaro Anglijoje ir Škotijoje išlaidos pagal 2011-05-30 sutartį Nr. 27 su UAB „Pegaso kelionės“. Nustatyta, kad pirkimas įvykdytas apklausos raštu būdu 2011-05-23, sprendimą dėl tinkamiausio tiekėjo pripažinimo patvirtino pirmininkė E. G., 2011-05-30 sudaryta sutartis Nr. 27 tarp asociacijos „Lamatos žemė“, atstovaujamos E. G., kaip asociacijos pirmininkės, ir UAB „Pegaso kelionės“, atsakovės asociacija apmokėjo minėtai bendrovei 13 200 Lt už suteiktas paslaugas (t. 3, b. l. 36–37, t. 4, b. l. 107). Tiek Audito išvadoje, tiek minėtame NMA rašte nustatyti Viešųjų pirkimų įstatymo 18 str. 3 d. pažeidimai atliekant šį pirkimą (sutartyje numatytas mažesnis dalykinių susitikimų skaičius, kuris yra esminė pirkimo dokumentų sąlyga), dėl to laikyta, kad pirkimas atliktas netinkamai ir išlaidos nekompensuotos. Atsakovė asociacija „Lamatos žemė“ taip pat nurodo, kad žalą sudaro 6 950 Lt mokymo renginių organizavimo, informacinių renginių, mokomųjų-konsultacinių renginių organizavimo išlaidos pagal 2010-08-12 sutartį Nr. 2010/03 ir 2010-11-05 sutartį Nr. VVG-2010/07 su UAB „Europos projektų centras“ (t. 3, b. l. 66–68). Tiek Audito išvadoje, tiek minėtame NMA rašte nustatyti Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų pažeidimai, turėję įtakos laimėtojo parinkimui, atliekant šį pirkimą. Dėl to NMA konstatavo, kad pirkimas atliktas netinkamai. Be to, Audito išvadoje dėl galimo Viešųjų pirkimų įstatymo 3 str. pažeidimo pažymėta ir tai, kad pirkimą laimėjusi UAB „Europos projektų centras“ yra atsakovės asociacijos narė, tai patvirtina bylos medžiaga (t. 5, b. l. 110). Nustatyta, kad atsakovė realiai patyrė minėtame NMA rašte nurodytas ir netinkamomis finansuoti pripažintas mokymo renginių organizavimo, informacinių renginių, mokomųjų-konsultacinių renginių organizavimo išlaidas, kurių dalį prašo priteisti, kaip patirtą žalą (t. 4, b. l. 105–106, 109). Pažymėtina, kad kaip atsakovės patirta žala nurodomos išlaidos yra susijusios su atsakovės veikla ir buvo įtrauktos į mokėjimo prašymus paramai gauti pagal atsakovės su Nacionaline mokėjimo agentūra sudarytas sutartis.

Atsakovė nurodo, kad Nacionalinei mokėjimo agentūrai 2012-08-09 rašte Nr. BRK-(3.239)-7188) pripažinus, kad viešieji pirkimai atlikti netinkamai, asociacija „Lamatos žemė“ 2013 m. sausio

mėn. mokėjimo prašyme negalėjo prašyti kompensuoti 6 726,52 Lt pinigų sumos: 323,72 Lt dydžio pinigų suma už ryšio paslaugas (AB „TEO LT“), 268,40 Lt dydžio pinigų suma kanceliarinėms išlaidoms bei 6 134,40 Lt dydžio pinigų suma už automobilio nuomą. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į Nacionalinės mokėjimo agentūros 2012-08-09 rašte Nr. BRK-(3.239-7188) padarytas išvadas apie nurodytose išlaidų grupėse vykdant viešuosius pirkimus padarytus Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų pažeidimus, taip pat ištyrusi duomenis apie asociacijos „Lamatos žemė“ 2012 m. atliktas mokėjimo operacijas bei įvertinusi tai, kad byloje nėra patvirtinančių duomenų, jog atsakovės nurodytos išlaidos atsakovei buvo kompensuotos, daro išvadą, kad yra pagrindas atsakovės nurodytą 6 726,52 Lt pinigų sumą taip pat laikyti nekompensuota dėl netinkamo viešųjų pirkimo organizavimo ir pripažinti atsakovės patirta žala.

Nacionalinė mokėjimo agentūra 2012-08-09 priėmė sprendimą susigražinti dalį asociacijai „Lamatos žemė“ išmokėtos paramos, kadangi mokymo ir konsultavimo paslaugų išlaidos pripažintos netinkamomis finansuoti iš projekto lėšų ir, iš naujo įvertinus 2010-12-10 mokėjimo prašymą Nr. 4PV-KL-10-1-003222-MP002, jis sumažintas 4 000 Lt; tuo tarpu, paramos gavėjui išmokėta paramos suma yra 4 000 Lt didesnė nei pripažinta tinkama finansuoti paramos lėšomis (t. 2, b. l. 196-198). Iš Nacionalinės mokėjimo agentūros 2013-01-04 rašto dėl paramos skyrimo iš dalies Nr. BRK-(3.239)-69 nustatyta, kad įvertinus asociacijos „Lamatos žemė“ 2012-10-01 mokėjimo prašymą Nr. 4PV-KL-10-1-003222-MP003 dėl 77 644 Lt sumos, parama buvo sumažinta, nustačius, kad vykdant pirkimus nesilaikyta Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų: netinkama finansuoti pripažinta 27 067,08 Lt išlaidų suma, taip pat, nustačius, kad prašoma (77 644 Lt) paramos suma daugiau kaip 3 proc. viršija mokėtiną (54 134,16 Lt) sumą, nustatytą išnagrinėjus mokėjimo prašymo pagrįstumą, atsakovei mokėtina 50 576,92 Lt suma dar sumažinta prašytos ir NMA apskaičiuotos paramos skirtumu, iš viso atsakovei faktiškai išmokėta 23 509,84 Lt suma (t. 3, b. l. 123–125, t. 4, b. l. 112). Dėl šios sankcijos taikymo atsakovė nurodo patyrusi ir prašo priteisti 21 067,08 Lt žalą. Įvertinus bylos duomenų visumą, matyti, kad sankcijos taikymas tiesiogiai susijęs su aplinkybe, kad dalis išlaidų pripažintos netinkamomis finansuoti dėl viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų, tai lėmė nukrypimą nuo leistinos prašomos ir mokėtinios paramos sumos normos ir atsakovei išmokėtinios išlaidų kompensacijos sumažinimą, dėl to atsakovės nurodytas padarytos žalos dydis pripažintinas įrodytu.

Asociacijos „Lamatos žemė“ įstatų 58 ir 60.1 punktuose numatyta, kad asociacijos pirmininkas yra vienasmenis visos asociacijos valdymo organas, atsakantis už asociacijos veiklos organizavimą bei jos tikslų įgyvendinimą. E. G., kaip asociacijos pirmininkė, remiantis asociacijos „Lamatos žemė“ įstatų 60.3 bei 60.13 punktais, organizavo ir koordinavo asociacijos veiklą, tvarkė ir atsakė už tinkamą asociacijos lėšų panaudojimą bei turėjo teisę pasirašyti finansinius dokumentus. Asociacijos pirmininkas, remiantis asociacijos „Lamatos žemė“ įstatų 60.10 punktu, taip pat skiria nuobaudas darbuotojams. Taigi E. G., kaip asociacijos pirmininkė, turėjo pareigą kontroliuoti savo darbuotojų, atsakingų už viešuosius pirkimus darbą, taip pat ir užtikrinti tinkamą asociacijos lėšų panaudojimą. Ieškovė, kaip asociacijos pirmininkė, buvo patvirtinusi Šilutės rajono vietos veiklos grupės asociacijos „Lamatos žemė“ supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklės. Be to, iš byloje esančių mažos vertės pirkimų tiekėjų apklausos pažymų nustatyta, kad E. G., kaip asociacijos pirmininkė, tvirtindavo sprendimus dėl tinkamiausių tiekėjų pripažinimo, teikdavo Nacionalinei mokėjimo agentūrai įvertinti viešojo pirkimo dokumentus. Šie faktiniai duomenys patvirtina, kad E. G., kaip asociacijos pirmininkė, ir pati aktyviai dalyvavo vykdomose viešųjų pirkimų procedūrose ir reikšmingai prisidėjo prie sprendimų vykdant viešuosius pirkimus priėmimo. Be to, pažymėtina, kad asociacijos pirmininkas, remiantis asociacijos „Lamatos žemė“ įstatų 60.2 bei 60.11 punktais, asociacijos vardu sudaro sandorius su fiziniais ir juridiniais asmenimis, veikia asociacijos vardu ir turi teisę vienvaldiškai sudaryti sandorius.

Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į paminėtą asociacijos „Lamatos žemė“ pirmininko pareigų reglamentavimą bei ieškovės, kaip asociacijos pirmininkės, aktyvų dalyvavimą viešųjų pirkimų procedūrose, daro išvadą, kad anksčiau nurodytais atvejais ieškovės, kaip asociacijos pirmininkės, neteisėtus veiksmus sudarė nekontroliavimas lėšų panaudojimo, tam neatlikus reikiamų viešųjų pirkimų dėl pašto paslaugų, bei netinkamai organizuoti ir atlikti viešieji pirkimai, jų tvirtinimas ir

2009-10-14 sutarties su UAB „Ilmina“ pasirašymas, tai pat automobilio „SUBARU Outback“ nuomos sutarties pasirašymas su UAB „Neringos kelias“, kuri pasirašyta iki pirkimo ir neatitiko pirkimo dokumentų, taip pat pirkimo pasiūlymų dėl dalykinių susitikimų skaičiaus neatitinkančios 2011-05-30 sutarties su UAB „Pegaso kelionės“ pasirašymas (jos pagrindu vėliau patirtos ir kitos išlaidos, kurias prašyta kompensuoti), kai ieškovė aktyviai dalyvavo pirkimo procedūroje ir patvirtino sprendimą dėl tiekėjo tinkamumo, taip pat neskaidriai atliktas pirkimo dokumentų tvirtinimas ir 2010-08-12 bei 2010-11-05 sutarčių pasirašymas su UAB „Europos projektų centras“. Dėl ieškovės, kaip asociacijos pirmininkės, neteisėtų veiksmų ir, atitinkamai atvejais, neveikimo Nacionalinė mokėjimo agentūra atsisakė kompensuoti dalį atsakovės patirtų išlaidų ir taikė atsakovei sankciją – sumažino paramos dydį, dėl to atsakovė patyrė nekompensuotos ir sumažintos paramos anksčiau nurodyto dydžio žalą.

Taip pat byloje nustatyta, kad dalis atsakovės priešieškiniu prašomo priteisti iš ieškovės, kaip asociacijos pirmininkės, žalos atlyginimo atvejų sietini su Nacionalinės mokėjimo agentūros atmettais prašymais kompensuoti atsakovei išlaidas, nustčius, kad išlaidos nesusijusios su projektu ir strategijos įgyvendinimu, t. y. neatitinka kompensuojamų išlaidų paskirties. Atkreiptinas dėmesys, kad toliau nurodytos išlaidos buvo įtrauktos į atitinkamus atsakovės Nacionalinei mokėjimo agentūrai teikiamus mokėjimo prašymus išlaidų kompensacijai paramos lėšomis gauti, tad jų teikimo metu šios išlaidos deklaruotos kaip tinkamos finansuoti paramos lėšomis sumos, t. y. iš esmės patirtos įgyvendinant atsakovės įsipareigojimus pagal vietos plėtros strategiją ir projektą pagal veiklos sritis. Dėl to atmetinas apeliančios argumentas, kad šios išlaidos negali būti pripažintos atsakovės žala, o yra tiesiog atsakovės veikoje patirtos normalios ir pagrįstos išlaidos.

Nacionalinė mokėjimo agentūra 2012-08-09 rašte Nr. BRK-(3.239)-7188 pripažino netinkamomis kompensuoti 32 Lt (10 Lt – už mokėjimus telefonu (t. 2, b. l. 146), 22 Lt – labdaros lėšos) ryšio išlaidų (UAB „Bitė Lietuva“), nes jos neatitinka Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programos krypties „LEADER metodo įgyvendinimas“ priemonės „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ atrankos taisyklių 14 p. ir Paramos sutarties NR. VPSI-3-08-02-PR001 4.1 p. nuostatos, kad kompensuojamos tik tos išlaidos, kurios tiesiogiai susijusios su strategijos įgyvendinimu. Tuo pačiu pagrindu nekompensuojamomis pripažintos ir 42,40 Lt pašto išlaidos (mokėjimo prašymu Nr. VPSI-3-08-02-MP005 prašyta kompensuoti patirtas šios rūšies išlaidų (t. 4, b. l. 107, t. 5, b. l. 12)), papildomai pažymint, kad asmuo nesusijęs su projektu.

Audito išvadoje nustatyta, kad dauguma 2011 m. birželio 24–30 d., liepos 1–4 d. vykusios kelionės–seminaro D. Britanijoje ir Š. Airijoje, 2011 m. spalio 31 d. – lapkričio 5 d. vykusio tarptautinio susitikimo Ispanijoje, 2011 m. liepos 9–16 d. vykusios kelionės–seminaro Graikijoje kelionių dienų nesusiję su išlaidomis, numatytomis Vietos plėtros strategijų įgyvendinimui pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 m. programos priemonę „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“, atrankos taisyklių, patvirtintų Žemės ūkio ministro 2007-12-12 įsakymu Nr. 3D-549, 14.2.8 punkte. Iš Audito išvados bei 2012-01-20 mokėjimo prašymo Nr. VPSI-3-08-02-MP005 duomenų nustatyta, kad šiame projekte apmokėtos ir prašytos kompensuoti kelionės išlaidos (7 160 Lt) už dviejų asmenų (E. G. ir R. V.), vykusių 2011 m. liepos 9-16 d. į kelionę–seminarą į Graikiją. Tuo tarpu iš Audito išvados, 2013-01-04 NMA rašto BRK-(3.239)-69 duomenų dėl kelionės išlaidų kompensavimo, atsakovės 2012-10-01 mokėjimo prašymo Nr. 4PV-KL-10-1-003222-MP003 duomenų, taip pat 2011-05-27, 2011-07-11 atsakovės mokėjimo nurodymų, bei 2011-07-07 atsakovės mokėjimo nurodymų dėl komandiruotės avanso E. G. ir R. V. pagal 2011-07-07 avanso apyskaitas atitinkamai Nr. 12 ir Nr. 13, nustatyta, kad iš projekto lėšų apmokėta 14 320 Lt kelionės išlaidų už kitų keturių asmenų kelionę–seminarą į Graikiją bei minėtos E. G. ir R. V. komandiruotės avanso išlaidos (2 x 960 Lt) įtrauktos į šį projektą (t. 4, b. l. 107-108, 152-181, 182-193). Remiantis Nacionalinės mokėjimo agentūros 2012-08-09 raštu Nr. BRK-(3.239)-7188, netinkamomis kompensuoti pripažintos į 2012-01-20 mokėjimo prašymą Nr. VPSI-3-08-02-MP005 įtrauktos kelionės išlaidos (dienos, kai vyko ekskursija) – 878,54 Lt pagal 2011-07-18 PVM sąskaitą faktūrą Nr. 1574. Šiuo atveju Nacionalinė mokėjimo agentūra konstatavo, kad šios išlaidos neatitinka 2007-2013 m. programos krypties „LEADER metodo

įgyvendinimas“ priemonės „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ atrankos taisyklių 14 p., taip pat paramos sutarties Nr. VPSI-3-08-02-PR001 4.1 p. nuostatų. Atitinkamai iš Nacionalinės mokėjimo agentūros 2013-01-04 rašto Nr. BRK-(3.239)-69, duomenų matyti, kad atsakovei taip pat atsisakyta kompensuoti dalį – 2 237,08 Lt – kelionės išlaidų, kadangi Nacionalinė mokėjimo agentūra nustatė, jog dvi kelionės dienos nebuvo susijusios su dalykine kelione Graikijoje ir tiesiogiai nesusijusios su Strategijos įgyvendinimu, o skirtos ekskursijoms, todėl 2011 m. liepos 10–11 d. patirtos išlaidos (1 757,08 Lt), apskaičiuotos remiantis pateikta detalizuota pagal kiekvienos dienos kainą programa ir kelionės dalyvių skaičiumi, taip pat dienpinigiai už šias dienas (480 Lt), pripažintos netinkamomis kompensuoti. Tokio pobūdžio išlaidų paskirties neatitikimas jų tikslui nustatytas ir Audito išvadoje. Taigi nustatyta, kad dalį su paminėta kelione susijusių nurodytų išlaidų atsakovei atsisakyta kompensuoti pripažinus, jog tokios išlaidos tiesiogiai nesusijusios su programos ir strategijos įgyvendinimu ir netinkamos kompensuoti paramos lėšomis. Tuo pačiu pagrindu Nacionalinės mokėjimo agentūros 2012-08-09 raštu Nr. BRK-(3.239)-7188 atsakovei atsisakyta kompensuoti dienpinigius už ekskursijų dienas – 1 596 Lt. Remiantis 2011-06-16 įsakymu Nr. AK-10 dėl siuntimo į komandiruotę, 2011-04-20 avanso apyskaita Nr. AP-11, 2011-06-20 asociacijos „Lamatos žemė“ mokėjimo nurodymu, nustatyta, kad E. G. išmokėtas 2 310 Lt avansas komandiruotei į tarptautinę kvalifikacinę dalykinę kelionę-seminarą Jungtinėje Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos karalystėje (t. 2, b. l. 127-128, 133). Kaip pažymėta anksčiau, įsigyjant šios kelionės paslaugas nustatyti pirkimo procedūrų pažeidimai dėl dalykinių susitikimų skaičiaus. Minėtos avanso išlaidos, taip pat ir 1 008 Lt dydžio komandiruotės į Ispaniją išlaidos įtrauktos į 2012-01-20 mokėjimo prašymą Nr. VPSI-3-08-02-MP005. Nacionalinė mokėjimo agentūra ir šiuo atveju konstatavo, kad dalis iš nurodytų išlaidų (t. y. 1 596 Lt dienpinigiai už ekskursijų dienas) neatitinka 2007-2013 m. programos krypties „LEADER metodo įgyvendinimas“ priemonės „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ atrankos taisyklių 14 p., taip pat paramos sutarties Nr. VPSI-3-08-02-PR001 4.1 p. nuostatų, kad kompensuojamos tik tos išlaidos, kurios tiesiogiai susijusios su strategijos įgyvendinimu.

Atsakovės asociacijos pirmininkė E. G. 2011-03-01 įsakymu Nr. V-4 priskyre B. G. mobiliojo telefono numerį ir nustatė 25 Lt lėšų limitą per mėnesį skiriamų tarnybinio mobiliojo ryšio sąskaitai apmokėti, numatant savanorio įsipareigojimą šios sumos perviršį dengti iš asmeninių lėšų (t. 2, b. l. 138). Taigi ieškovė, kaip asociacijos pirmininkė, priėmė sprendimą kompensuoti ryšio išlaidas sūnui B. G.. Audito išvadoje konstatuota, kad mobiliojo ryšio paslaugos nesusijusiam su projektu Nr. VPSI-3-08-02 (Strategijos įgyvendinimas) asmeniui, B. G., apmokėtos už laikotarpį nuo 2011 m. kovo mėn. iki 2011 m. gruodžio mėn. Atsižvelgiant į paminėtą 2011-03-01 įsakymą Nr. V-4 yra pagrindas vertinti, kad Audito išvadoje nurodyta bendra lėšų limitu suma už 10 mėnesių. Tuo tarpu iš 2012-08-09 Nacionalinės mokėjimo agentūros rašto Nr. BRK-(3.239)-7188 duomenų ir juos patvirtinančių sąskaitų faktūrų duomenų matyti, kad minėtos ryšio išlaidos (įskaitant PVM) už UAB „Bitė Lietuva“ paslaugas pagal B. G. priskirtą numerį faktiškai sudarė 286,69 Lt (t. 2, b. l. 139-148, t. 3, b. l. 123-125). Pateikti įrodymai patvirtina, kad atsakovė minėtas sąskaitas faktūras apmokėjo ir jos įtrauktos būtent į 2012-01-20 mokėjimo prašymą Nr. VPSI-3-08-02-MP005 (t. 2, b. l. 149-157, t. 4, 152-181). Darytina išvada, kad būtent ši, atsakovei faktiškai nekompensuota ryšio išlaidų UAB „Bitė Lietuva“ suma, yra įrodyta. Be to, iš Audito išvados bei Nacionalinės mokėjimo agentūros 2012-08-09 rašto Nr. BRK-(3.239)-7188 duomenų nustatyta, kad iš projekto Nr. VPSI-3-08-02 lėšų apmokėta 500 Lt už B. G. dalyvavimą 2011 m. birželio 21–23 d. tarptautinėje konferencijoje, nors šis asmuo nedirba projekte „Parama VVG veiklai“, su projektu nesusijęs. Įvertinus minėtus duomenis, taip pat 2012-01-20 mokėjimo prašymo Nr. VPSI-3-08-02-PM005 turinį bei 2011-06-20 PVM sąskaitos faktūros PRA Nr. 373 duomenis darytina išvada, kad Nacionalinės mokėjimo agentūros 2012-08-09 rašte Nr. BRK-(3.239)-7188 nurodyta nekompensuotina 512,50 Lt suma atitinka vieno konferencijos dalyvio mokesčio (įskaitant PVM) dydį (t. 2, b. l. 126). Priešiškiniumi atsakovė dėl šio atvejo prašo priteisti 500 Lt žalą, šis padarytos žalos dydis laikytinas įrodytu.

E. G., kaip asociacijos pirmininkė, pagal asociacijos „Lamatos žemė“ įstatų 60.13 punktą – tvarkė ir atsakė už tinkamą asociacijos lėšų panaudojimą bei turėjo teisę pasirašyti finansinius dokumentus. Paminėtais atvejais asociacijos lėšų panaudojimo paskirtis neatitiko deklaruojamo

lėšų panaudojimo tikslo pagal asociacijos prisiimtus įsipareigojimus. Patvirtinančių duomenų, kad lėšos buvo kompensuotos kituose projektuose, nepateikta. Be to, tiek Audito išvadoje, tiek Nacionalinės mokėjimo agentūros 2012-08-09 rašte konstatuota, kad B. G. nesusijęs su projektu, papildomai tai patvirtina asociacijos valdybos narių sąrašas (t. 4, b. l. 58-59). Remiantis asociacijos „Lamatos žemė“ įstatų 60.13 punktu, darytina išvada, kad sprendimą apmokėti sūnaus B. G. dalyvavimo konferencijoje išlaidas iš strategijai įgyvendinti skirtų lėšų ieškovė priėmė kaip asociacijos pirmininkė ir tuo netinkamai vykdė savo, kaip asociacijos vadovės, pareigas, veikė ne asociacijos, bet savo ar trečiųjų asmenų naudai. Dėl ieškovės, kaip asociacijos pirmininkės, neteisėtų veiksmų Nacionalinė mokėjimo agentūra atsisakė kompensuoti dalį atsakovės patirtų išlaidų, kurios pripažintinos atsakovės patirta žala.

Nustačius, kad ieškovė atliko neteisėtus veiksmus, lėmusius žalos (nuostolių) atsiradimą, jos kaltė yra preziumuojama (CK 6.248 str. 1 d.). Teisėjų kolegija atmeta apeliacinio skundo argumentus dėl ieškovės kaltės nebuvimo. Nors apeliante, remdamasi asociacijos įstatų 60.20 punktu, pažymi, kad galėjo suteikti įgaliojimus vykdyti toms funkcijoms, kurios yra jos kompetencijoje, tačiau pažymėtina, kad asociacijos pirmininkas atsako už asociacijos veiklos organizavimą bei jos tikslų įgyvendinimą, tvarko ir atsako už tinkamą asociacijos lėšų panaudojimą (asociacijos „Lamatos žemė“ 60.1, 60.13 punktai). Audito išvadoje pažymėtas poreikis Žemės ūkio ministerijos kaimo plėtros departamentui skubos tvarka inicijuoti teisės aktų keitimą, nepaneigia asociacijos „Lamatos žemė“ valdymo organo pareigos užtikrinti tinkamą veiklos organizavimą ir įgyvendinamų projektų vykdymą bei kontrolę. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į anksčiau nustatytus ir ieškovės, kaip asociacijos pirmininkės, neteisėtus veiksmus, jų mastą, pareigų netinkamo vykdymo atvejų sistemiškumą, pažeidimų pobūdį (pažeidimai nustatyti dėl netinkamo viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų taikymo, mokėjimo prašymai teikti dėl išlaidų kompensavimo paramos lėšomis), apibendrindama konstatuoja, kad ieškovė, kuriai, kaip asociacijos valdymo organui – asociacijos pirmininkei, taikomi aukštesni veiklos ir atsakomybės standartai, pažeidė asociacijos įstatus, tinkamai neorganizavo ir nekontroliavo darbo, elgėsi nelojaliai, savo veiksmais pažeidė asociacijos interesus, netinkamai vykdė fiduciarines pareigas asociacijai (CK 2.87 str.). Teisėjų kolegija daro išvadą, kad dėl nurodytų neteisėtų veiksmų konstatuotinas ieškovės, kaip asociacijos pirmininkės, kaltės buvimas. Nustačius, jog egzistuoja visos sąlygos ieškovės, kaip asociacijos pirmininkės, civilinei atsakomybei, konstatuotina, kad ieškovė E. G. turi atlyginti atsakovei patirtą 90 256,64 Lt žalą (CK 2.87 str. 7 d., CK 6.251 str. 1 d.).

Teisėjų kolegija atsižvelgia į tai, kad šioje byloje ankstesniais apeliacinės ir kasacinės instancijos teismų procesiniais sprendimais iš esmės buvo atmestas atsakovės priešieškiniu reikalavimas dėl 35 784,43 Lt žalos, susijusios su darbo užmokesčiu ir mokesčiais valstybei, priteisimo iš ieškovės, o apeliacine tvarka perduota nagrinėti iš naujo tik bylos dalis dėl 92 609,07 Lt žalos atlyginimo. Ištyrus ir įvertinus bylos medžiagą, teisėjų kolegija daro išvadą, kad apeliaciniu skundu skundžiamu pirmosios instancijos teismo sprendimu pagrįstai atsakovei iš ieškovės E. G. priteista 92 609,07 Lt žalos atlyginimo. Atsakomybė ieškovei kyla dviem juridiniais pagrindais – civilinė atsakomybė kaip asociacijos pirmininkei ir darbo santykių pagrindu kaip strategijos vadovei. Atsižvelgiant į paminėtas bylos aplinkybes dėl likusios atsakovės priešieškiniu reikalaujamos žalos atlyginimo dalies atmetimo šios bylos nagrinėjime, skundžiamo sprendimo dalis dėl žalos atlyginimo priteisimo atsakovei iš ieškovės keistina, sumažinant atsakovei asociacijai „Lamatos žemė“ iš ieškovės E. G. priteistą žalą atlyginimo dydį iki 26 821,44 Eur (92 609,07 Lt).

Vadovaujantis CK 6.37 str. 2 d. bei 6.210 str. 1 d., pirmosios instancijos teismas pagrįstai iš ieškovės priteisė ir 5 proc. metines palūkanas, skaičiuotinas nuo priteistos sumos nuo priešieškiniu pateikimo teismui dienos, t. y. 2013-02-27, iki visiško sprendimo įvykdymo.

Šiuo atveju Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015-11-23 nutartimi panaikinta ir grąžinta iš naujo nagrinėti ir bylos dalis dėl 697,36 Eur (2 407,86 Lt) bylinėjimosi išlaidų. Atsakovė prašė iš ieškovės priteisti 8 900 Lt bylinėjimosi išlaidų (tomas V, b. l. 162–172, tomas VI, b. l. 153–156). Išnagrinėjus bylą atsakovės priešieškiniu reikalavimai patenkinti 57,33 proc. (iš 3 reikalavimų patenkinta 1,72). Remiantis CPK 93 str. 2 d., proporcingai patenkintų priešieškiniu reikalavimų

daliai atsakovei iš ieškovės turėtų būti priteistinos jos turėtos bylinėjimosi išlaidos. Atsakovės patirtos bylinėjimosi išlaidos, atsižvelgus į bylos pobūdį, spręstų byloje klausimų sudėtingumą, viršija Lietuvos advokatų tarybos 2004-03-26 nutarimu ir Teisingumo ministro 2004-04-04 įsakymu Nr. 1R-85 patvirtintose Rekomendacijose dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą teisinę pagalbą (paslaugas) maksimalaus dydžio nustatytą maksimalų dydį. Teisėjų kolegijos vertinimu, atsižvelgiant į pateiktą išlaidų detalizaciją, vadovaujantis teisingumo ir protingumo principais, yra pagrindas mažinti iki 4 200 Lt atsakovei iš ieškovės priteistiną išlaidų sumą advokato (advokato padėjėjo) teisinei pagalbai apmokėti pirmosios instancijos teisme, ir, atsižvelgiant į patenkintų (atmestų) priešieškinių reikalavimų dalį priteistina 697,36 Eur (2 407,86 Lt) (4 200 Lt x 57,33 proc.) (CPK 93 str. 2 d., 98 str.).

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 326–331 straipsniais, teisėjų kolegija

n u t a r i a :

pakeisti Šilutės rajono apylinkės teismo 2013-12-23 sprendimo dalį, kuria priteista iš E. G., a. k. (*duomenys neskelbtini*) 128 393,50 Lt žalos atlyginimo, 5 proc. metinių palūkanų, skaičiuojamų nuo 128 393,50 Lt sumos nuo 2013-02-27 iki visiško sprendimo įvykdymo ir 4 200 Lt bylinėjimosi išlaidų asociacijai „Lamatos žemė“, įm. k. (*duomenys neskelbtini*), ir šią dalį išdėstyti taip:

„priteisti iš E. G., a. k. (*duomenys neskelbtini*) 26 821,44 Eur (92 609,07 Lt) žalos atlyginimo, 5 proc. metinių palūkanų, skaičiuojamų nuo 26 821,44 Eur (92 609,07 Lt) sumos nuo 2013-02-27 iki visiško sprendimo įvykdymo ir 697,36 Eur bylinėjimosi išlaidų asociacijai „Lamatos žemė“, įm. k. (*duomenys neskelbtini*)“.

Kolegijos pirmininkė Albina Pupeikienė

Kolegijos teisėjos Virginija Nijolė Griškevičienė

Giedrė Seselskytė